

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 12 23. oktober
Sesjonen 2024–2025

Møte onsdag den 23. oktober 2024 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 12):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:06]: Representanten Silje Hjemdal vil framsette et representantforslag.

Silje Hjemdal (FrP) [10:00:24]: På vegne av Fremskrittspartiets stortingsrepresentanter Sylvi Listhaug, Erlend Wiborg og meg selv har jeg gleden av å sette fram et representantforslag om samværsrett.

Presidenten [10:00:41]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:00:47]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:00:48]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Kjersti Toppe, Terje Aasland og Lubna Bobby Jaffery møter til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Tage Pettersen.

Tage Pettersen (H) [10:01:11]: Støre-regjeringens avkommersialiseringsutvalg leverte i august sin NOU om utfasing av kommersielle aktører. Hensikten var å se på hvordan man kan kvitte seg med private aktører i den offentlige velferden, inkludert i barnevernet, noe som er et kraftig angrep på den norske velferdsmodellen gjennom flere tiår. Det verste er at utredningen har flyttet fokus fra de virkelige problemene i barnevernet.

Allerede i juni i år meldte Bufdir om langt flere brudd på bistandsplikten enn i hele 2023, og siden januar i fjor og fram til i dag har det vært totalt syv dødsfall med tilknytning til barnevernsinstitusjoner. I stedet for å diskutere hvordan vi skal gi sårbare barn den hjelpen de trenger, har Støre-regjeringen skapt en debatt om eierform.

Nå må det åpenbart ha skjedd noe som har gjort inntrykk på Støre-regjeringen. Jeg er usikker på om det er at man har begynt å lytte til et bredere lag av aktører i sektoren, eller om det skyldes ønske om en reell kursendring. Uansett ser det nå ut til at statsråden kanskje har funnet fram lite grann sunt bondevett. Regjeringen skriver i sitt budsjettforslag at

«det framleis vil vere behov for private kommersielle aktører i statleg barnevern framover og» – enda mer overraskende – «det skal leggjast til rette for at aktørane kan byggje langsiktig kapasitet.»

Dette bekrefter også statsråden i et svar på skriftlig spørsmål fra meg.

Tross disse nye signalene i budsjettet er avkommersialiseringsutvalgets rapport ute på høring, og denne dobbeltkommunikasjonen skaper selvfølgelig uro ute i sektoren. Hvordan vil statsråden sørge for at de private aktørene får den forutsigbarheten og tryggheten som nå beskrives i budsjettokumentet for å bygge denne langsiktige kapasiteten, når regjeringen samtidig signaliserer en sterk og reell vilje til å kvitte seg med de samme aktørene?

Statsråd Kjersti Toppe [10:03:06]: Avkommersialiseringsutvalet seier veldig mykje interessant om barnevernet. Mellom anna seier dei at det er ein sårbar strategi å vera avhengig av enkeltkjøp frå private for å handtera barna med dei mest omfattande behova. Slik er barnevernet til dels i dag, og slik har barnevernet vore. Det er framleis vår overordna strategi at beredskapen for dei mest sårbare barna og barna med mest omfattande behov, må det offentlege ta seg av i større grad enn i dag. Difor har vi òg ein strategi for å styrkja den offentlege kapasiteten. Det har vi òg hatt øymerkte midlar til.

Det er i dag framleis bruk av kommersielle i norsk barnevern. Per 1. tertial 2024 hadde vi 39 pst. offentlege institusjonsplassar, 35 pst. i kommersiell regi og 26 pst. ideelle. Det er klart at vi ønskjer ei omstilling, men omstillinga må skje ut frå barns beste-perspektiv, så vi kan ikkje ta ned nokon plassar før vi har bygd opp offentlege plassar. Difor signaliserer vi no at ein òg vil ha bruk for kommersielle, at dei kan ha langsiktig kapasitet og planleggja ut frå det, samtidig som vi er tydelege på at vi må byggja opp beredskapsevna i barnevernet på institusjon – og det må skje i dei offentlege institusjonane. Elles har Høgre-regjeringa, då dei styrte, sagt akkurat det same i sin strategi for korleis ein skulle utvikla barnevernet. Det handlar om beredskap, og det tar vi på det største alvor.

Tage Pettersen (H) [10:05:04]: Dobbeltkommunikasjon er aldri enkelt, og det er sikkert heller ikke enkelt å erkjenne at man har navigert i blinde. Jeg betviler ikke statsrådens engasjement, for å være tydelig på det, men nå har Støre-regjeringen – som statsråden også var inne på – brukt øremerkede 430 mill. kr på å kvitte seg med de private aktørene, og resultatet så langt er seks nye plasser. I budsjetthøringen denne uken fikk vi høre at regjeringen nå også har brukt 90 mill. kr på ubenyttede garanti plasser hos de ideelle, samtidig som ungdom har ventet på flere ledige plasser. Staten bryter her plik-

ten til å hjelpe, man bruker pengene feil, og man skaper stor uforutsigbarhet.

Hvordan kan statsråden forsvare at staten nå har brukt over 500 mill. kr, eller en halv milliard, på ideologiske tiltak, hvor resultatet kun er noen ytterst få nye barneverns plasser?

Statsråd Kjersti Toppe [10:05:55]: Det er aldeles ikkje ideologiske tiltak. Det er tiltak for å styrkja beredskapen for barna med størst behov, først og fremst, og det er tiltak for å auka kvaliteten i barnevernsinstitusjonar. Pengane har gjort at vi har fått ein større grunnberedskap i barnevernet, med over 60 plassar. Vi har fått fleire plassar i det offentlege for nettopp barna med dei største behova, der myndigheitsutøvinga er stor, og der det er masse komplekse behov. Dei har òg behov for tenester frå andre sektorar, som helse.

Vi har også fått ein uføresett auke i etterspurnaden, særleg i 2022, og vi ser i barnevernet at barna har større problembelastning enn før, at dei altså krev meir bemanning. Vi har brukt pengane til å sikra at barna i barnevernet, i desse plassane, får eit meir forsvarleg tilbod. Det er eg stolt av – og ikkje noko eg skal forsvare.

Tage Pettersen (H) [10:06:59]: Like fullt bekreftet statsråden i svar til meg i juni at det er seks nye plasser som er skapt i denne perioden. På slutten av sommeren skrev også NRK at Bufdir mener de hittil i år ikke har klart å levere forsvarlige tiltak innen rimelig tid til 86 barn, og at direktoratet knytter det til regjeringens politikk. «Omstillingen tar tid. Konsekvensen er at vi er i en situasjon hvor vi har færre tilgjengelige plasser enn det er behov for», slo en divisjonsdirektør i Bufdir fast. I tillegg til flere institusjonsplasser i egen regi ønsket han seg private rammeavtaler. Slike rammeavtaler vil kunne gi et mer robust barnevern og mer forutsigbarhet for de ansatte i barnevernet og for aktørene.

Statsråden svarer ofte, som hun nå også har gjort, at enkeltkjøp er dyrt, og at sårbar ungdom ikke fortjener å bli satt ut på anbud. Det er jeg helt enig med statsråden i. Men hvorfor inngår da ikke statsråden langsiktige avtaler med flere kvalifiserte aktører, uavhengig av eierform?

Statsråd Kjersti Toppe [10:07:56]: Det er jo ikkje slik at vi ikkje ønskjer langsiktige avtaler, men i mange år har heile systemet i institusjonsbarnevernet vore slik at ein har kjøpt beredskapen gjennom enkeltkjøp. Vi meiner ei systemendring må til, for vi kan ikkje drive ei akutteneste for eigentleg dei mest utsette barna i Noreg gjennom eit slikt anbodssystem, der vi kjøper beredskapen og tryggleiken gjennom enkeltkjøp frå private tilbydarar. Difor ønskjer vi òg å få dei private tilbydarane vi har, inn i langsiktige avtalar.

Vi har ein eigen politikk for at dei ideelle skal få auka vekst, i eit godt samarbeid med det offentlege, men først og fremst må vi få auka kapasitet i det statlege barnevernet. Vi kan ikkje driva ei akutteneste for barn utan ein større beredskap i det offentlege barnevernet.

Tage Pettersen (H) [10:08:54]: Som Stiftelsen Krux og Ideelt Barnevernsforum påpekte under budsjettthøringen, går andelen ideelle aktører ned, ikke opp. Andelen plasseringer hos de ideelle har gått ned fra 27 pst. i 2023 til 25 pst. i 2024. Samtidig har andelen plasseringer hos staten også gått ned. Andelen hos de private har gått opp fra 32 til 37 pst. i samme periode – igjen i stikk motsatt retning av hva som har vært regjeringens uttalte mål fram til i dag.

Samtidig, når vi leser dette budsjettforslaget, ser det jo ut til at Støre-regjeringen endelig har erkjent – og det er jeg glad for – at de private kommersielle er helt nødvendige i norsk barnevern. Eller, som det skrives: «det skal leggjast til rette for at» alle «aktørene kan bygge langsiktig kapasitet».

Vil statsråden erkjenne at regjeringens politikk ikke har fungert godt nok, og at regjeringen faktisk i det de nå skriver i budsjettdokumentet, gjør en politisk omdreining i forhold til både hvordan man har prioritert, og de signalene man helt tydelig har gitt nå i tre år?

Statsråd Kjersti Toppe [10:09:58]: Eg forstod ikkje heilt kva spørsmålet var, men målet vårt står heilt fast. Det er at vi skal auka beredskapen i barnevernet gjennom auka statleg kapasitet. Så har det skjedd ein del ting, særleg i 2022, med ein uføresett auke i etterspurnaden, der vi ser at ungene som kjem til barnevernet, har større behov enn før. Det er meir rus, og det er meir kriminalitet. Det krev meir bemanning, og det har òg vorte vanskelegare å få tak i private tilbydarar. Når vi ikkje har fått til ei rask omstilling av det statlege, må vi sikra at ungene får eit tilbod her og no, og difor signaliserer vi at det vil vera behov for dei private og dei kommersielle. Det viktige er at vi kan ikkje driva på denne måten i framtida, og det er den endringa vi ønskjer å få til.

Tage Pettersen (H) [10:11:02]: Målet som har vært skrevet i tre år, har vært en utfasing av de private kommersielle aktørene. Det er klart at det er vanskelig å få dem til å tilby plasser når man samtidig bruker 500 mill. kr på å bli kvitt de samme aktørene. I budsjettdokumentet for neste år kan man også lese følgende:

«Behovet for å vareta bistandsplikta, samstundes som ressursane vert brukt på ein effektiv måte, er den største kortsiktige utfordringa i institusjonsbarnevernet.»

Og videre:

«BFD vil derfor be Bufdir leggje til rette for stabilitet og ha eit langsiktig perspektiv på kapasitet i den private marknaden, som eit ledd i målsetjinga om å vareta bistandsplikta og auke beredskapen (...).»

Dette er jo helt nye signaler, som man ikke har kunnet lese de tre siste årene i budsjettokumentene. Kan denne kursendringen – som det åpenbart opplagt er – leses som en bekreftelse på at de private tilbyderne nå kan få muligheten til å tenke langsiktig, og at budskapet fra avkommersialiseringsutvalget, som til nå har vært rådende fra denne regjeringen, kan legges til side?

Statsråd Kjersti Toppe [10:11:59]: Signala frå avkommersialiseringsutvalet gir oss rett i at det som må til på barnevernsområdet, er at vi ikkje kan vera avhengige av enkeltkjøp frå private for å handtera barna med dei aller mest omfattande behova, og at vi må auka beredskapsevna i barnevernet ved å auka grunnkapasiteten, gjennom å styrkja kapasiteten i det statlege, men òg gjennom rammeavtalar med private. I tillegg er avkommersialiseringsutvalet oppteke av at vi må få til meir fleksible institusjonar, slik at barna ikkje vert flytta så ofte, og dei får den hjelpa dei skal ha. Det er òg ei utfordring til dei offentlege institusjonane. Vi har fremja ein strategi for institusjonsbarnevernet der vi viser korleis vi vil at dette skal skje framover, og det er faktisk viktig for meg. Høgre snakkar heile tida om kven som eig institusjonane, men vi ønskjer ei kvalitetsreform for barnevernet. Det har vi òg varsla i Hurdalsplattforma, og den reforma skal vi leggja fram neste år.

Silje Hjemdal (FrP) [10:13:21]: I min egen hjemby, Bergen, og vårt fylke er det vist til mange eksempler på brudd på bistandsplikten. Det vet jeg at statsråden er veldig kjent med. Det er en sak jeg og Fremskrittspartiet har utfordret på en rekke ganger. Likevel har det, som representanten fra Høyre også påpeker, vært jobbet siden 2021 med å fjerne private aktører i barnevernet. Det resulterte i mai 2023 i at barnevernsvakter over hele landet slo alarm om at barn i krise plasseres på hotellrom og i fengsel – i mangel på institusjonsplasser hos barnevernet.

Mitt spørsmål er derfor: Hvorfor mener statsråden det er bedre at barn i krise ikke får hjelp og oppfølging, enn at de får hjelp og oppfølging av private institusjoner?

Statsråd Kjersti Toppe [10:14:17]: Det er heilt feil å antyda noko slikt, og tala viser òg at vi tar i bruk ulike aktørar for at bistandsplikta ikkje skal brytast. Som eg sa i samband med førre spørsmål, er andelen kommersielle 35 pst. Det er ei av dei tenestene på velferdsområ-

det i Noreg der vi bruker aller mest private. Det kan vera at Framstegspartiet meiner at vi skal bruka enda meir. Eg meiner at vi må ha ein offentlig beredskap for dei sjukaste ungane, og det er den omstillinga vi held på med. Vi har jo ikkje private akuttmtottak i Noreg – dei er i offentlig regi – og på same måte meiner eg at vi må kunna ha akuttplassar i barnevernet i offentlig regi, for det er ein del av beredskapen i Noreg.

Silje Hjemdal (FrP) [10:15:17]: Jeg blir ikke så veldig mye klokere av svaret som jeg fikk, enn de svarene hun ga til representanten fra Høyre, for her sender man egentlig veldig miksedde signaler. For meg og Fremskrittspartiet er det helt tydelig at det viktigste er at disse barna får hjelp, ikke hvem som tilbyr den. Tilbakemeldingene til meg er i hvert fall at det er aktører i dag som har ledig kapasitet, som har institusjoner stående klar, og som ikke benyttes. Dette skjer samtidig som vi fortsetter å bryte bistandsplikten.

Jeg har imidlertid lyst til å følge opp et litt annet spor: For noen år siden fikk Fremskrittspartiet gjennomslag for bedre ettervern i barnevernet, som er vel så viktig. Tilbakemeldingene nå viser imidlertid at det er store geografiske forskjeller og mangler når det gjelder hvem som får dette ettervernstilbudet i barnevernet. Dette tilbudet er en veldig god investering for disse barna. Kan statsråden orientere om hvordan man satser på ettervern i dag?

Statsråd Kjersti Toppe [10:16:27]: Vi har nyleg fremja ei fosterheimsmelding som seier noko om korleis vi kan bruka fosterheim meir i ettervernsarbeidet. Eg er einig med representanten i at ettervern er veldig viktig. Det er for varierende i dag, og innhaldet i ettervernet er òg veldig varierende. Vi skal fremja ei heilskapleg sak til Stortinget over nyttår om ei kvalitetsmelding til barnevernet, der ettervern kjem til å bli ein viktig del. Eg kan ikkje gå meir inn på det i dette svaret, men dette er noko vi absolutt jobbar med.

Når det gjeld det at institusjonane og regionane i barnevernet i dag ikkje tar i bruk ledig kapasitet i det private, må i tilfelle representanten dokumentera det. Det er slik at vi set ein del kvalitetskrav som regionane må sjå på når dei inngår kontraktar med private og kommersielle.

Presidenten [10:17:32]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:17:48]: Spørsmålet mitt går til energiministeren.

Den siste tiden har havvind kommet mye i søkelyset, senest i gårsdagens Debatten på NRK. Fokuset nå er ikke på alle fordelene fra det lovede industrieventyret,

men derimot kritiske blikk på om premissene og forutsetningene virkelig stemmer. Både DNV og NVE har nylig kommet med rapporter og kalkyler som viser at industrieventyret blir vanskelig å regne hjem, for å si det mildt. Regjeringen har derimot vært – og er – fast i sin tro på at dette vil bli et industrieventyr, men virker nå å ha mindre og mindre fakta og tall å slå i bordet med og desto mer håp og ønsketenkning. Statsministeren var nylig ute og skrøt av Norges naturgitte fordeler med lang kystlinje som en av grunnene til at havvind vil lykkes i Norge, og stilte det retoriske spørsmålet: Hvordan kan landet med verdens nest lengste kystlinje ikke ha naturlige forutsetninger for havvind?

Problemet er jo at lang kystlinje ikke er et godt argument for mulighetene for havvind. Av enkle grunner er det snarere tvert imot. En lang og dyp kystlinje med lange avstander til markeder har riktignok effekter, men det er i negativ retning. Det gjør prosjekter mer kostbare og mindre konkurransekraftige når vi snakker om havvind. Derfor så vi nylig en rapport fra NVE hvor de hadde analysert utviklingen i kraftmarkedet fram mot 2050. Konklusjonen i stort monn ble som følger:

«Basert på det vi vet i dag om kostnader for havvind og utviklingen i landene rundt oss, kan det bli utfordrende å skape en lønnsom drift for norsk havvind mellom 2040 og 2050.»

Nettavisen EnergiWatch oppsummerte NVEs siste rapporter ganske godt:

«NVE klarer ikke å regne hjem havvind selv med alle klimatiltak og høyprisbanen for fremtidige strømpriser.»

Og videre:

«Norsk havvind blir ikke lønnsomt selv om full elektrifisering presser strømprisene opp.»

Dette leder til spørsmålet mitt. Kan energiministeren avklare hvilke kalkyler og scenarioer regjeringen baserer den særskilte, store satsingen på havvind på, som Norges viktigste framtidige form for kraftproduksjon? Er det analyser i gaten av at vi har en lang kyst, eller ligger det mer dyptgående analyser og bedre tall til grunn?

Statsråd Terje Aasland [10:19:53]: Aller først er jeg glad for at representanten stiller spørsmålet etter overskriftene fra NVEs rapport om kraftmarkedet i 2050. Hadde han gått inn og sett på realitetene i den analysen NVE har lagt fram, viser de et kraftoverskudd i Norden på 60 TWh og en strømpris på 50 øre. Ingenting ville vært bedre hvis disse prognosene slo til. Det ville i så fall betydd at den energipolitikken vi i dag fører, har stor betydning for om vi lykkes med akkurat det.

I den porteføljen NVE har analysert, ligger det 30 TWh som et grunnlag for kraftoverskuddet og stabili-

teten i prissystemet. Det at regjeringen satser på havvind, får inn mer fornybar energi i det norske kraftsystemet via havvind, er av stor betydning dersom prognosene til NVE skal slå til. Det håper jeg virkelig at de gjør, for det ville være en stor fordel for Norge hvis vi kan klare å ha et betydelig kraftoverskudd sammen med våre nordiske naboer, og en pris på rundt 50 øre i 2050.

Det er klart at havvind, som vi nå legger til rette for, har flere dimensjoner. Hvis en snakker med leverandørindustrien, med dem som i dag har aktivitet knyttet til olje- og gassindustrien, er de svært opptatt av at vi kommer i gang med havvindutbygging, sånn at en kan bruke norsk sokkel som en hjemmearena for å demonstrere teknologi, for sammenstilling og for å bidra til kostnadsreduksjoner, osv. Noe av hensikten med regjeringens havvindsatsing er å prøve – gjennom det vi trenger, også ut fra analysene til NVE – å lage en hjemmearena for norsk leverandørindustri sånn at de kan ta en større plass i det globale markedet for havvind i tiden framover. Dette er en vinn-vinn-situasjon.

Hadde vi fulgt Fremskrittspartiets spor, hadde vi ikke hatt mer kraft i 2040, mest sannsynlig ustabilitet i 2050, og vi hadde ikke fått et nytt ben å stå på for leverandørindustrien, som er så viktig for sysselsettingen i Norge og trykgheten for arbeid.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:22:01]: Nå er det ikke Fremskrittspartiets politikk jeg skal snakke om, men vi har en masse løsninger for kraft i både 2030, 2040, 2050 og videre derfra.

La meg gå tilbake til spørsmålet. Kongstanken for havvindsatsningen var tidligere å etablere et hjemmemarked for bunnfast og spesielt flytende havvind, sånn at norske selskaper kunne bygge ut kompetanse for så å eksportere dette. Det vi ser nå, er at hjemmemarkedet er kraftig forsinket. Vi ser at den første satsingen som kommer nå, er basert på moden teknologi, og at det i veldig liten grad er et teknologiutviklingsprosjekt. Det er rett og slett et kraftproduksjonsprosjekt, med Sørlige Nordsjø II.

Når hele kongstanken har løpt litt fra seg, og når man driver og skal bygge ut velkjent teknologi, hvor er da konkurransefortrinnet? Hvor er teknologiutviklingen? Hvor er det man skal eksportere? Hvor er suksesskriteriene her for regjeringens satsing?

Statsråd Terje Aasland [10:23:00]: Aller først er jeg veldig glad for at jeg er mer optimistisk på norsk industri vegne enn det Fremskrittspartiet klarer å ta inn over seg. Jeg tror norsk kompetanse, norsk leverandørføring og ikke minst den industrielle erfaringen vi har med å bygge store industriprosjekter offshore, vil komme godt med når vi skal utvikle flytende havvind. Jeg

mener det er en stor industriell mulighet for Norge når det gjelder det.

Så til analysene til Fremskrittspartiet: Grunnlaget for Fremskrittspartiet til å lykkes med kraftpolitikken er for å si det forsiktig helt hinsides. De sier jo nei til vindkraft på land, og de sier nei til havvind. Hvis man går inn i NVEs prognoser, hva er kraftsituasjonen i 2040 og i 2050 hvis man ikke regner inn vindkraft på land og havvind? Da vil vi ha et betydelig kraftunderskudd og svært høye priser. Jeg vet at Fremskrittspartiet lener seg på kjernekraften, men vi får ikke kjernekraft i 2030 og knapt nok i 2040, så de må jo begynne å svare for også sin politikk i sine spørsmål.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:24:06]: Atter en gang: Fremskrittspartiet har mange løsninger her, og vi har mange løsninger for industri og næringsproduksjon, så dette behøver ikke statsråden å bekymre seg for. Det kommer vi til å løse bra, og vi har tatt til orde for en masse innen både vannkraft og andre satsinger. Det er ingen fare.

Når vi nå står igjen med at det er primært kraftproduksjon som er formålet med tanke på den forsinkede satsingen, har regjeringen valgt den dyreste tilgjengelige måten å produsere kraften på. Man har valgt at skattebetalerne skal betale subsidier for kraftproduksjonen, som igjen skal gå til strømkundene, som er de samme skattebetalerne. Den nærliggende konklusjonen å trekke fra NVEs rapporter er at lønnsom utbygging av norsk havvind vil kreve at kraftprisene i Norge må forbli høyere og ligge høyere enn i nabolandene rundt oss for at det skal bli lønnsomt. Regjeringen snakker også positivt – statsråden sa halleluja – om å få lavere priser, men er planen at kraftprisene skal være høyere?

Statsråd Terje Aasland [10:25:12]: Regjeringen har et veldig klart uttalt mål om at vi skal ha rimelige og stabile priser tilgjengelig for industri, husholdninger og næringsliv, og det klarer vi å få til fordi vi velger å satse på nettopp havvind, landvind og alle de ulike teknologiene som må til for å ha nok kraftproduksjon. Er det noe som gjør prisene mer stabile, mer forutsigbare og lavere, er det at vi har et kraftoverskudd. Energikommisjonen har også slått veldig tydelig fast at hvis man etablerer et kraftoverskudd i Norge på rundt 20 TWh eller mer, vil det bidra til å redusere prisene. Det er regjeringens klare mål.

Derfor bidrar vi til havvind, men ikke primært bare for kraftens del – vi mener også at det er en opplagt mulighet for norsk leverandørindustri til å bidra til at kostnadene kommer ned gjennom den kompetansen, erfaringen og teknologiforståelsen de har, sånn at de kan lykkes med å teste ut dette på hjemmearenaen og så gå ut i den globale konkurransen om å vinne oppdrag. Hvis

man snakker med norsk industri, er de opptatt av akkurat det samme.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:26:16]: Når det norske hjemmemarkedet er såpass forsinket som det er, er det utenlands en del av kompetansen bygges, så det er et litt snodig argument.

Regjeringen og energiministeren har advart mot avsporing av energidebatten når man har lansert andre alternative løsninger for framtidig kraftbehov. Man har ikke ønsket en diskusjon om havvind som den store satsingen. Det er nærliggende å spørre seg om det er på grunn av at man har fryktet at de analysene som kommer nå, skal slå beina vekk under satsingen, at man ikke har ønsket en debatt om dette. Analyse etter analyse fra byrå etter byrå viser at kostnadene er vedvarende og vesentlig høyere enn det som er anslått fra regjeringen. Det viser at det er lite av komparative fortrinn ved en stortilt utbygging i Norge, og det viser også at man har enormt lite kraftproduksjon på gang fra denne regjeringen, for man har sett seg blind på å gå veien med havvind.

Spørsmålet er: Er det det som har vært regjeringens strategi, å undertrykke annen debatt og kjøre på dette sporet, koste hva det koste vil?

Statsråd Terje Aasland [10:27:20]: Jeg hilser den debatten hjertelig velkommen. Så har jeg lyst til å understreke: Hvor tar representanten det fra at havvind-satsingen til regjeringen er forsinket? Da vi overtok regjeringskontorene, var det ingen satsing fra den foregående regjeringen på havvind. Nå er vi i gang med det første prosjektet, på 1 500 MW i Sørlege Nordsjø II. Så tidlig på nyåret som mulig kommer vi til å lyse ut et nytt område for flytende havvind, med 35 mrd. kr i støttepakke, som gir mulighet for å bygge 500 MW i tillegg. Spesielt er flytende havvind en stor mulighet for norsk leverandørindustri til å få et bein til å stå på med hensyn til olje- og gassektoren. Vi bruker denne anledningen til å fremme de mulighetene som vi har i Norge, basert på den erfaringen vi har med store industrielle offshoreprosjekter. Denne satsingen er også helt avgjørende for at vi skal få lave, stabile energipriser i 2040 og 2050.

Sofie Marhaug (R) [10:28:42]: Av en eller annen grunn har de lavest hengende fruktene – moden og velkjent teknologi for å spare strøm – blitt de mest forbudte. I stedet vil regjeringen gå etter det sure, høyt hengende havvindeplet. Gang på gang sier regjeringen at den liksom er for energieffektivisering, men ifølge Norges vassdrags- og energidirektorats tall er vi langt unna å nå målsettingene for enøk med dagens virkemidler og finansiering. Samtidig kastes det 23 mrd. kr

etter IKEA-eide Ventyr – ikke etter norsk industri – og i det kommende budsjettet åpnes det for å bruke 35 mrd. kr på å rasere det internasjonale fugletrekket i Utsira Nord. Turbinene står neppe klare innen 2030.

Er statsråden enig med meg i at det hadde vært lettere å nå klimamålene i 2030 hvis vi hadde brukt subsidiene på massiv utrulling av enøk i stedet for å bruke dem på havvind?

Statsråd Terje Aasland [10:29:45]: Vi bruker mange penger på enøk og energieffektivisering. Hvis en leser statsbudsjettet, ser en at vi gjør det i forslaget for 2025. Vi har også brukt 3,6 mrd. kr på energieffektiviserings tiltak i denne stortingsperioden, hvis jeg husker riktig. Man kan legge til den pakken som ble gitt som energistøtte til bedriftene, på 2,6 mrd. kr. Da er det ganske betydelig med penger som har gått til å energieffektivisere, og det er et viktig tiltak.

Uansett hvor mye vi ruller ut og støtter energieffektiviseringstiltak, kommer vi ikke unna den situasjonen at vi faktisk trenger mer kraft, både for å løse klimaoppgaven, for å løse tryggheten for industrien vår og næringslivet, og ikke minst for å gjøre klart for behovet vi har innenfor kunstig intelligens, digitalisering osv. Da trenger vi mer kraft, og da må vi satse på de kildene vi har mulighet til å produsere på en god måte. Havvind vil være en av dem og er en viktig del av de analysene NVE gjør, men også landvind. Begge disse faktorene er representanten fra Rødt imot, så vi ville gått mot et kraftunderskudd om det hadde vært opp til Rødts politikk, og da hadde prisene blitt høye.

Sofie Marhaug (R) [10:30:57]: Statsråd Aaslands favorittdebatteknikk når han ikke vil svare på spørsmål, er å lage skremmebilder av andre partiers politikk. Jeg tolker egentlig dette svaret slik at han er enig med meg i at vi hadde vært nærmere å nå 2030-målet hvis vi hadde brukt like mye penger på enøk. Hvis vi hadde spart like mye strøm i norske bygg som det det planlegges å bygge ut for på Sørliche Nordsjø II, hadde strømnregningen til norske husholdninger blitt redusert med 23 mrd. kr – akkurat samme beløp som er planlagt i subsidiene til Sørliche Nordsjø II. Forskjellen er at det meste av kraften fra energieffektivisering kommer når kraftbehovet er størst, mens kraftproduksjonen fra Sørliche Nordsjø II vil komme når kraftnettet er fullt og prisene er lave eller til og med i minus. Det blir som å presse flere biler inn på E18 midt i rushtiden – det er samfunnsøkonomisk hull i hodet.

Spørsmålet igjen er: Hvorfor prioriterer statsråden å bruke kreftene sine på Ventyr og ikke på norske husholdninger?

Statsråd Terje Aasland [10:32:01]: Regjeringen bruker ikke penger først og fremst på Ventyr, men for å få opp en havvindproduksjon som gjør at vi kan få kjærkommen kraft inn på sørspissen av Norge, hvor en virkelig trenger det med tanke på å underbygge industri, næringsutvikling, trygghet for at vi har nok kraft og kraft til tilgjengelige priser. At en kan bygge ut Sørliche Nordsjø II og kanskje ha det i drift fra 2030, er kjempebra – det er positivt at en gjør det.

Vi bruker penger på enøk og energieffektivisering i stort monn. Jeg har full respekt for at Rødt vil bruke mer penger i sitt budsjett på det, men det er også noen fordelingsvirkninger her som jeg tror Rødt bør tenke over når de skal se på hvordan en distribuerer tilskudd til energieffektiviseringstiltak – hvem som gjør det, osv.

Presidenten [10:32:51]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Lars Haltbrekken (SV) [10:33:07]: Mandag åpnet naturtoppmøtet i Colombia, COP16. Her skal verdens land bli enige om hvordan den historisk viktige naturavtalen fra 2022 skal følges opp og gi naturen en sterkere beskyttelse. En av tingene man diskuterer, er hvordan vi skal verne nesten en tredjedel av verdens havområder.

Hva tar den norske regjeringen med seg i kofferten? Jo, bl.a. storstilte planer om gruvevirksomhet på havbunnen. Hva sier landets fremste miljøekspertise om innholdet i kofferten? Miljødirektoratet sier:

«Konsekvensutredningen (KU) gir, etter Miljødirektoratet vurdering, ikke beslutningsgrunnlag for å åpne for mineralutvinning til havs. KU viser vesentlige kunnskapsmangler om natur, teknologi, og miljøvirkninger.»

Og videre:

«KU gir heller ingen vurderinger av om det er mulig å drive mineralvirksomhet i tråd med internasjonale forpliktelser og forventninger til bærekraftig forvaltning. Det er klare mål om dette både gjennom Naturavtalen og Havpanelet, som Norge stiller seg bak. Det mangler dermed et viktig underlag for behandlingen av spørsmålet om åpning.»

Det sa Miljødirektoratet.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvorfor velger Norge å spille rollen som «bad cop» på COP?

Statsråd Terje Aasland [10:34:39]: Regjeringen har en veldig klar tilnærming til et omdiskutert område, som havbunnsmineraler er. Vi skal gjøre dette skrittvis, vi skal gjøre det kunnskapsbasert. Det er ikke snakk om å gi en endelig tillatelse til utvinning i det vi nå gjør. For å kunne gjøre det på en trygg måte trenger vi mer kunnskap. I forbindelse med letefasen selskapene nå invite-

res inn til, hentes det inn kunnskap. Parallelt med det vil også staten – via Sokkeldirektoratet, bruk av akademia og anerkjente miljøer – hente inn kunnskap. Da vil man på det tidspunktet man har lett, om man har fått gjort undersøkelser på om det finnes utvinnbare ressurser – dersom dette lar seg gjennomføre kommersielt – også ha mer kunnskap til å fatte en kunnskapsbasert beslutning om det er mulig å utvinne disse mineralene bærekraftig. Det synes jeg er en trygg tilnærming til en problemstilling som er omdiskutert, og som er følsom, men vi gjør det på en ordentlig og ryddig måte, etter min mening.

Vi trenger veldig mye mer mineraler til det grønne skiftet, for ikke å stoppe omstillingen eller være – for å si det sånn – ensidig avhengig av enkeltstater som må bidra til at vi skal kunne klare å gjennomføre det grønne skiftet. Da mener jeg det er et ansvar ikke bare for Norge, men også for andre land å se på hvilke muligheter man har for å bidra med mineraler i det grønne skiftet, sånn at vi ikke ensidig lener oss på Kina som en aktør for at vi skal gjennomføre det grønne skiftet. Det mener jeg er en sårbar strategi.

Lars Haltbrekken (SV) [10:36:22]: Vi vet allerede veldig mye om at vi vet veldig lite. Vi kan nemlig lese videre fra landets fremste miljøeksperter og hva de sier om regjeringens planer om gruvedrift på havbunnen. Havforskningsinstituttet mener det på bakgrunn av utredningene «ikke er mulig å vurdere effektene av leiting eller utvinning av dyphavsmineraler» i det aktuelle området som nå lyses ut. Videre heter det, fra Miljødirektoratet, at konsekvensutredningene

«gir heller ingen vurderinger av om det er mulig å drive mineralvirksomhet i tråd med internasjonale forpliktelser og forventninger til bærekraftig forvaltning. Det er klare mål om dette både gjennom Naturavtalen og Havpanelet, som Norge stiller seg bak».

Ved å gå inn for stans i gruvedrift på havbunnen til man visste hva miljøkonsekvensene av dette var, kunne Norge ha spilt rollen som «good cop» på COP. Hvorfor gjør vi ikke det?

Statsråd Terje Aasland [10:37:22]: Som jeg sa i mitt første svar: Jeg mener at den prosessen vi har lagt opp til, og som følger av havbunnsmineralloven, følger opp akkurat det. Nå kommer vi forhåpentligvis i gang med en letefase som vil gi mer kunnskap på bordet. Vi er i gang med å hente inn mer informasjon, flere opplysninger, om disse områdene i forbindelse med det som gjøres på statens hånd. Når disse prosessene har gått, vil vi så få mer kunnskap – den kunnskapen jeg for så vidt er enig i at vi ikke har nå, men da vil vi få den kunnskapen på bordet når vi skal fatte en endelig beslutning om utvinningstillatelse eller ikke. Da har også Stortinget

gjort det som etter min mening er et godt grep, og det er å inkludere Stortinget før de første tillatelsene skal gis. Da får man en bred forankring i dette spørsmålet på en trygg og god måte.

Jeg mener altså at det vi har gjort, er helt riktig, og det er viktig at vi også utforsker mulighetene for om vi kan utvinne havbunnsmineraler på en bærekraftig måte.

Lars Haltbrekken (SV) [10:38:23]: «Good cop» eller «bad cop» – jeg skjønner at valget er vanskelig for regjeringen. Derfor fortsetter vi å låne øre til fagekspertisen. Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet, DSA, påpeker at

«det er sannsynlig at havbunnsmineraler på norsk sokkel vil inneholde ulike naturlig forekommende radioaktive stoffer, og derfor vil aktivitet med formål om å utvinne mineraler fra havbunnen kunne medføre fare for radioaktiv forurensing og produksjon av radioaktivt avfall».

DSA er ikke gjort kjent med at det er gjort noen vurderinger av om dette er i tråd med våre internasjonale avtaler på feltet om å redusere utslipp av radioaktive stoffer. Spørsmålet er: Synes statsråden vi spiller rollen som «good cop» eller «bad cop» når vi på et internasjonalt naturtoppmøte ikke kan si om vi faktisk overholder våre internasjonale miljøforpliktelser eller ikke?

Statsråd Terje Aasland [10:39:23]: Når vi deltar på internasjonale møter, enten det gjelder natur eller klima, tror jeg vi har en ganske troverdig og god tyngde i disse møtene. Det viser også rollen Norge blir tildelt i disse møtene. Vi har også veldig god erfaring med den forvaltningsmodellen vi har valgt for f.eks. havområdene våre knyttet til olje og gass. Det er stort sett den samme modellen som nå følges opp når det gjelder havbunnsmineraler, og jeg mener at vi har en trygg tilnærming, både til hvordan vi har utviklet denne prosessen, og til hvordan vi kommer til å utvikle den framover, med kunnskapsinnhenting før man tar en endelig beslutning om utvinningstillatelse.

Jeg er helt overbevist om – og det er iallfall min erfaring så langt – at der hvor jeg forklarer hvordan denne prosessen er lagt opp i Norge, får vi stor anerkjennelse for det og beskjed om at det er betryggende at det gjøres på denne måten.

Lars Haltbrekken (SV) [10:40:12]: Ja, og det er det andre innholdet i den kofferten vi tar med oss til COP i Colombia: planer om fortsatt oljeboring i sårbare havområder. Gang på gang har de miljøfaglige etatene på det sterkeste advart mot oljeboring i sårbare havområder, men gang på gang har regjeringen oversett disse rådene. Det skal regjeringen ha: Når de går inn for å spille rollen som «bad cop», gjør de det skikkelig på COP.

Flere ganger har vi hørt statsråden si at regjeringen skal lytte til miljøfaglige råd før det deles ut tillatelser for gruvevirksomhet på havbunnen, men hvordan skal vi tro på det når regjeringen så langt ikke har lyttet til de klare advarslene mot oljeboring i sårbare havområder?

Statsråd Terje Aasland [10:41:08]: Det er ikke sånn at regjeringen bestemmer seg for å sette i gang aktivitet i sårbare områder, enten det gjelder havbunnsmineraler, olje- og gassaktivitet eller hva det måtte være. Det avgjøres i Stortinget, etter en bred demokratisk prosess, og det er bred tilslutning til den olje- og gassaktiviteten vi har på norsk sokkel i dag. Vi har i det siste sågar fått med oss at det er noen i denne salen som ønsker å gå lenger enn det regjeringen er komfortabel med. Dette er demokratiske prosesser som avgjøres i Stortinget gjennom en demokratisk prosess. Jeg er veldig tilfreds med at det er sånn, og at det ikke er miljøorganisasjoner, enkeltinstitusjoner eller andre som avgjør viktige politiske spørsmål vi skal ta stilling til i Norge.

Jeg mener vi har en veldig god «standing», en veldig god tilnærming og en tyngde i stemmen vår når vi snakker i internasjonale fora, enten det handler om å ivareta natur, forvaltning av våre havområder eller klima, for den sakens skyld. Det mener jeg har vist seg gjennom en lang rekke møter den siste tiden i internasjonal sammenheng.

Lars Haltbrekken (SV) [10:42:14]: Her opplever jeg at statsråden fraskriver seg ansvaret. Både ordinære konsesjonsrunder – som SV heldigvis har fått stoppet for inneværende stortingsperiode – og tildeling i forhåndsdefinerte områder er noe regjeringen legger opp til. I det siste forslaget og i tidligere forslag når det gjelder tildeling i forhåndsdefinerte områder til oljeselskapene, har vi fått klare advarsler fra Miljødirektoratet, Havforskningsinstituttet og Norsk Polarinstitutt mot oljeboring i en god del av disse blokkene, men regjeringen har likevel valgt å lyse ut, så jeg må gjenta spørsmålet mitt: Hvordan i all verden skal vi tro på regjeringen når de sier at de skal foreta en ansvarlig, skrittvis tilnærming til gruvevirksomhet på havbunnen, når vi gang på gang ser at de overkjører og overhører de miljøfaglige advarslene i oljepolitikken?

Statsråd Terje Aasland [10:43:18]: Jeg tar fullt og helt ansvaret for de utlysningene vi har i forbindelse med TFO-rundene, og de har vært viktige. Det er viktig å opprettholde aktiviteten på norsk sokkel, ikke minst for å underbygge energisikkerheten i Europa. Det har vi i løpet av de siste årene vært vitne til gjennom i betydelig grad å anstrenge oss for å overvåke energisituasjonen i europeisk kontekst.

Jeg kan ikke lyse ut olje- og gassaktivitet utenfor de områdene som er åpnet av Stortinget. Jeg kan heller ikke

sette i gang utvinningsaktivitet for havbunnsmineraler før jeg har fått godkjent det av Stortinget. Dette er underlagt demokratiske prosesser – demokratiske prosesser som er trygge, og som gjør at alle stemmer får lov til å bli hørt, og så er det et politisk flertall som tar de siste avgjørelsene. Det er jeg veldig komfortabel med, og det er noe av det fine med demokratiet i Norge. Jeg er veldig glad for at jeg er del av en regjering som legger til rette for å se på mulighetene for å utvinne de ressursene vi har, til beste for den energiomstillingen vi skal gjennom og de oppgavene vi skal løse.

Presidenten [10:44:22]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Grunde Almeland (V) [10:44:39]: Mer enn 10 pst. av barna vokser opp i en fattig familie. Det betyr at mer enn hvert tiende barn – eller i gjennomsnitt to til tre elever i hvert klasserom – vokser opp i en familie med dårlig råd. I en slik situasjon, og med en regjering som har lovet å utjevne forskjeller, skulle vi tro at statsbudsjettet for 2025 innebar et krafttak for å bekjempe fattigdom i barnefamilier. Det er det ikke spor av. Snarere fører statsbudsjettet en politikk i feil retning. Det er reelt sett et kutt i barnetrygden på nesten 1 mrd. kr. Det er penger vi vet ville kunne utgjort en forskjell.

For over et år siden mottok statsråden en rekke anbefalinger fra regjeringens eget ekspertutvalg for barn i fattigdom. Anbefalingene fra ekspertene var tydelige. Vi kan redusere antallet barn i fattige familier i Norge ved å gjøre noen helt enkle og konkrete grep: øke barnetrygden betydelig og skattlegge den. Dette er tiltak Venstre har foreslått i flere år, men som regjeringen har stemt ned.

Andre ting ekspertgruppen foreslo, var en mer forutsigbar bostøtte, løpende barnehageopptak, gratis kjernetid i barnehage og flere områdesatsinger – for å nevne noe. Alt dette ser vi få spor av, og regjeringen stemmer det ned gjentatte ganger, til tross for at Venstre foreslår det.

På det året som er gått siden statsråden mottok ekspertgruppens rapport, har det skjedd lite. Det virker på meg som om rapporten ble lagt i en skuff, og det i en tid der lommeboken til folk blir trangere og vi kan se langt etter første rentekutt. I et statsbudsjett der oljemilliardene sitter løst, har Arbeiderpartiet og Senterpartiet altså ikke funnet penger til helt gryteklare tiltak vi vet ville kunne løftet flere barn ut av fattigdom.

Mener statsråden at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025 vil føre til flere eller færre barn som vokser opp i fattigdom?

Statsråd Kjersti Toppe [10:46:44]: Først vil eg seia at eg tar på alvor at det er mange barnefamilier som slit og har det vanskeleg økonomisk. Vi har framleis altfor

mange barn i Noreg som veks opp i vedvarande fattigdom, og det veit vi har store konsekvensar for livet og oppveksten deira.

Eg er ueinig i at det statsbudsjettet vi har lagt fram, ikkje har eit fnugg av satsing på dette området. Vi har ei stor satsing på å gjera barnehagen billegare, og når ein nemner ekspertutvalet for barn i fattige familiar, var det to ting ekspertutvalet peikte på. Den eine var barnetrygda, og den andre var tilgjengelege barnehagar. Denne regjeringa har verkeleg satsa på begge delar, og i samarbeid med SV i Stortinget. Det er av stor verdi for barnefamiliar når barnehageprisen vert sett ned så kraftig. Det er gratis frå det tredje barnet, og i enkelte delar av landet er det innført gratis barnehage. Saman med lågare SFO-pris betyr det faktisk veldig mykje for lommeboka til barnefamiliar, slik at ein òg kan ha råd til andre ting.

Vi har òg auka tilskotsordninga for inkludering av barn og unge, som kommunane og ideelle organisasjonar kan bruka til gratis aktivitetar og sånt, noko vi òg veit betyr mykje.

Når det gjeld barnetrygda, er det sant at ho ikkje er prisjustert for neste år, men eg reagerer likevel på framstillinga om at vi dermed har kuttet i barnetrygda. Det er jo den aller største satsinga mi – 2,4 mrd. kr meir til barnetrygd neste år. Vi har auka ho med nærare 8 mrd. kr på tre år. Det er mykje meir til aukiing i barnetrygda enn den førre regjeringa gjorde på åtte år.

Grunde Almeland (V) [10:48:43]: Det er mye mindre enn det den bør være på, og mye mindre enn det den hadde vært hvis Venstres alternative budsjetter i denne perioden hadde fått gjennomslag. Det er fint at statsråden nevner SV, for SV skal ha skryt for tross alt å ha klart å gjennomføre en del konkrete tiltak, enten det er økt barnetrygd eller gratis SFO. Det er bra at de har sørget for den drahjelpen til regjeringen.

Når vi imidlertid ser på dette statsbudsjettet og barnehageprisen, på det statsråden selv peker på, er det et målrettet tiltak for dem som har aller mest penger. Man senker altså prisen med ca. 11 000 kr for dem som har 2 mill. kr i året i inntekt, mens de som har inntekt på 700 000 kr eller mindre, altså enslige forsørgere f.eks., sparer ca. 180 kr i måneden. Da spør jeg: Mener statsråden dette er en god og omfordelende politikk som bidrar til reduserte forskjeller og færre fattige barnefamilier?

Statsråd Kjersti Toppe [10:49:46]: Representanten går egentleg inn i ein prinsippdiskusjon: om vi i dette landet på velferdsområdet framleis skal hegna om dei universelle ordningane, som når ut til alle barn og alle familiar uavhengig av bakgrunn, eller om vi skal gå inn for meir målretta tiltak mot dei aller fattigaste.

Eg ser at Venstre i lengre tid har gått bort frå å kjempa for dei universelle ordningane og i mykje større grad vil ha målretta tiltak for dei aller fattigaste. Eg er veldig opptatt av, og det har òg regjeringa slått fast i Hurdalsplattforma, at vi skal kjempa for dei universelle ordningane – ordningar som er for alle. Det er viktig for å unngå stigmatisering. Vi veit òg at dei universelle ordningane løfter dei som har aller minst frå før; det er der dei har best effekt. Vi skal òg bruka det vidare. Det handlar om politiske val, og Venstre vel altså noko anna.

Grunde Almeland (V) [10:50:51]: Det jeg da forstår, er at det politiske valget fra statsråden er å legge hele rapporten hun fikk fra sitt ekspertutvalg, i skuffen, og si at det ikke er regjeringens politikk. Det den ekspertgruppen foreslo, var mer målretting også av en del av de universelle ordningene, som barnetrygden, nettopp fordi det er det mest effektive tiltaket for å klare å løfte flere barn ut av fattigdom. Det er også det som var mitt hovedspørsmål: Er regjeringen opptatt av å løfte de aller fattigste ut av den fattigdommen? Er de opptatt av å sørge for at de barna som har det aller tyngst, som i aller minst grad får deltatt på aktiviteter og får ta minst del i samfunnet, får den hjelpen de trenger? Hvis statsråden da sier at en reduksjon på 180 kr i måneden er tilstrekkelig hjelp for disse barnefamilierne, ber jeg henne om å gå tilbake til sin egen ekspertgruppe en gang til.

Spørsmålet er: Vil statsråden til neste år, etter en fireårsperiode, kunne se tilbake på tiden sin og si med hånden på hjertet at hun gjorde alt hun kunne for de barna?

Statsråd Kjersti Toppe [10:52:00]: Eg kan iallfall med handa på hjartet seia at eg ikkje sit her som statsråd og legg rapportar i ein skuff, for den rapporten vi har fått, har vore på høyring, den jobbar vi med. Vi har varsla at vi skal levera ei stortingsmelding om sosial utjamning og sosial mobilitet neste år, der denne rapporten vert eit viktig kunnskapsgrunnlag. Det jobbar vi med.

Når det gjeld spørsmålet om oppfølging av rapporten allereie, er det jo slik at skattlegging av barnetrygd vart ganske mykje problematisert i høyringa. Nokre meiner òg at det kan verta ei fattigdomsfelle. Vi har i regjeringa foreløpig bestemt oss for at vi ikkje går vidare med dette no. Det har òg å gjera med kva partiprogramma våre seier, og kva vi seier i Hurdalsplattforma om å satsa på dei universelle ordningane.

Det rapporten var tydeleg på når det gjeld om vi skal velja billige tenester eller styrkja ordningar som barnetrygd, var at vi bør gjera begge delar. Det følgjer vi òg opp i våre forslag til statsbudsjett.

Presidenten [10:53:05]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [10:53:19]: Er det én ting som kjennetegner Støre-regjeringen, er det den enorme avstanden mellom store ord og mål langt fram i tid og politisk handling her og nå – og særlig i klima- og energipolitikken. Regjeringen lovet et løft for mer kraft og klimakutt, men har etter tre år kun gitt konsesjon til 0,4 TWh mer kraft, og avlyser nå sitt eget klimamål.

NVE kom nylig med en ganske brutal dom over regjeringens manglende styringsevne. Deres rapport viser at det knapt kommer mer kraft fram mot 2028, at Norge kommer til å være nødt til å importere mer oftere, og at kraftprisene for folk og bedrifter vil bli høyere. Vi ser det allerede: bedrifter og industri som stamper i kø for å få mer nettokraft, og industriinvesteringer, klimaprojekter og arbeidsplasser – det vi skal leve av framover – som skrinlegges.

Problemet er manglende politisk handlekraft. Konsesjonsbehandlingen tar altfor lang tid, men regjeringen har ikke foreslått noen reform av konsesjonssystemet, heller ikke stilt krav om at saksbehandlingstiden skal ned. Samtidig som solen skinner i resten av verden, har regjeringen fortsatt ikke fått på plass et moderne regelverk for solkraft som gjør det mulig å produsere og dele strøm i større nabolag eller næringsområder. Regjeringen vil ikke vurdere en utbygging i vernede vassdrag, selv der dette kan gjøres uten å svekke verneverdiene, og småkraft er eksplisitt nedprioritert av NVE.

I stedet for å komme med tiltak valgte nylig Arbeiderpartiets programkomité nok en gang å lansere et nytt mål. Nå lover Arbeiderpartiet og Terje Aasland at det skal bygges 20 TWh mer kraft før 2030. Siden energiministeren er utdannet energimontør, tør jeg utfordre ham på litt kjapp hoderegning: Med regjeringens tempo i antall konsesjoner de siste årene, hvor mange år vil det ta før Arbeiderpartiet oppfyller sitt eget mål om 20 TWh mer kraft?

Statsråd Terje Aasland [10:55:14]: Aller først: Vi har gjort vesentlige tiltak i energiforsyningen og i forvaltningen av energisaker, nettopp for å få fram raskere konsesjoner knyttet til både linjeutbygging og kraftutbygging. NVE er betydelig styrket. 80 nye stillinger jobber i forvaltningen nå for å saksbehandle de konsesjonssøknadene som ligger.

Vi er i gang med digitaliseringen. For noen uker siden var jeg med på å åpne Min side, som forenkler og digitaliserer prosessene knyttet til konsesjon for linjeutbygging. Vi ser at vannkraftprodusentene nå reinvesterer i vannkraft. Senest i går var Statkraft ute med Ulla-Førre. De vil investere 3 mrd. kr i oppgraderinger av Ulla-Førre-anleggene, som er helt nødvendig. Vi ser de har fokusert på å søke konsesjon og vil investere i Mauranger. Røldal-Suldal ligger også inne.

Det er nå større interesse for vindkraftutbygging på land igjen, etter at den forrige regjeringen, som Mathilde Tybring-Gjedde støttet, stoppet vindkraftkonsesjoner på land. Vi har fått trygge rammer rundt vindkraftutbygging på land.

Når det gjelder sol, har vi akkurat hatt ute på høring et forslag om bl.a. kommunenes muligheter til å si ja eller nei til solkraftanlegg opp til 10 MW. Den høringen konkluderer vi med nå. Vi kommer til å gjøre endringer i tråd med det som har vært ute på høring, slik at en kan få lettere adgang til å bygge ut solkraftanlegg. Vi har gjennomført store endringer i delingsordningen for solkraft i denne treårsperioden. Det er gjort enorme tiltak for å lykkes og for å bygge ut mer kraft raskere.

I tillegg er vi, i motsetning til hva Høyre satset på, godt i gang med havvindutbygging i Norge. Ventyr har fått det første prosjektet, på 1 500 MW. Vi kommer raskt – på nyåret – til å lyse ut nye områder for utbygging av havvind.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [10:57:23]: Resultatet er 0,4 TWh med konsesjoner til ny kraft. Statsråden svarte jo ikke på spørsmålet mitt om hvordan man skal oppfylle et mål om 20 TWh. I lys av den takten regjeringen har hatt, vil det ta 150 år før man klarer å oppfylle det. Det er resultatet. Det er bra med flere folk i NVE, men man har ikke stilt krav om at NVE skal få ned saksbehandlingstiden. Man har ikke kommet med nye tiltak for hurtigspor for mindre konfliktfylte utbygginger. Man har ikke engang stilt krav om at saksbehandlingstiden skal ned.

Det regjeringen derimot har gjort, er å komme med skattebomber over natten med tilbakevirkende kraft, som har svekket investeringene i fornybar energi. Ifølge SSB må vi tilbake til 2006 for å finne så lave investeringer i vannkraft, vindkraft og sol som vi nå har hatt i Norge. Det er jo tallet som bør bekymre statsråden. Nå ser vi også at utenlandske investorer selger seg ut av norsk vindkraft, og at norske kraftselskaper må bruke sine begrensede midler til å kjøpe opp eksisterende terrawatt i stedet for å bygge ny kraft. Mener statsråden at det gir grunn til å være bekymret?

Statsråd Terje Aasland [10:58:25]: Da vi overtok regjeringskontorene, var det ingen reelle konsesjonssøknader til behandling i NVE. Det klarte den foregående regjeringen å stoppe, og grunnlaget for at det ble bygd ut mye kraft i de åtte foregående årene, var at Stoltenberg-regjeringen innførte grønne sertifikater. Representanten Tybring-Gjedde vet utmerket godt at det var grunnlaget for å øke kraftutbyggingen i Norge i den tiden.

Vi har, som jeg sa, gjort omfattende endringer. Hvis jeg husker tallene helt riktig – jeg må ta et lite forbehold

– var det i fjor slik at av 190 konsesjonssøknader til NVE på nett ble 90 behandlet i hurtigsporet. I år er det kommet inn 145 saker, og det er behandlet 145 saker. NVE øker ikke køen, men de tar ned køen knyttet til konsesjoner for nett.

Ellers er det god optimisme i vannkraftbransjen.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [10:59:33]: Ja, det at Stortinget – med Arbeiderpartiet som framdrift – var med på å stanse vindkraftutbyggingen, har selvfølgelig påvirket tallene, men regjeringen må ta ansvaret for at de kom med overraskende skattebomber som nå gjør at investeringene er rekordlave. Igjen: Det er 18 år siden man registrerte så lave investeringer i vind, vann og sol, samtidig som investeringene i landene rundt oss, i Europa, for europeisk konkurransekraft, øker kraftig. Det er en utfordring jeg mener at statsråden burde ta et større ansvar for, særlig når det skyldes politisk risiko han selv har skapt.

En annen del av regjeringens handlingslammelse handler ikke om mangel på konsesjoner, mangel på investeringer i ny kraft, men om et stortingsvedtak om å få petroleumsnæringen til å bidra med mer kraft i bytte mot elektrifisering av sokkelen. Der har Stortinget bedt regjeringen komme med tiltak, som regjeringen ikke har levert på. Regjeringen valgte i stedet å sette ned et energipartnerskap. Da er spørsmålet mitt: Kommer det energipartnerskapet med noen løsninger, sånn at vi får styrket kraftbalansen, i tillegg til at vi får kuttet utslippene på sokkelen?

Statsråd Terje Aasland [11:00:33]: Det er ingen politisk risiko med å investere i fornybar energi i Norge. Det er veldig trygt, det er veldig forutsigbart, og det er et godt grunnlag for å investere og få god avkastning på den investeringen en gjør, både på vannkraft og på vannkraftoppgraderingene. Vi vet at vannkraften blir mer og mer verdt etter hvert som en baserer et økt strømforbruk på mer uregulerbar kraft.

Når det gjelder vindkraft, mener jeg at den rammen som ligger rundt vindkraft nå, gjør det veldig sikkert og veldig trygt å investere i vindkraft, hvis en får lokal aksept. Det er kanskje lokal aksept som fremdeles er den største bøygen for å få bygd ut mer vindkraft. Det å stå fast på vetoretten, det å stå fast på rammebetingelsene om at man skal ha en del av verdiskapingen, og at vi også bidrar med tiltak innenfor naturformål til de kommunene som velger å bygge ut vindkraft, tror jeg er ganske vesentlig. Vi ser allerede at det er større interesse for kommunene, og flere er interessert i å bygge ut bl.a. vindkraft.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:01:39]: Energiministeren kan ikke med hånden på hjertet si at det

ikke har blitt skapt politisk risiko for investeringer i norsk kraftmarked de siste årene. Det er en grunn til at investeringene er rekordlave, når investeringene i landene rundt oss er kraftige og høye. Det er en grunn til at utenlandske investorer selger seg ut av f.eks. vindkraft, og at norske kraftselskaper er nødt til å bruke sine begrensete penger på å kjøpe eksisterende kraftanlegg i stedet for å investere i nye. Det bør statsråden ta inn over seg. Jeg tror at hvis man skal gjenoppbygge tillit, er det klokt først å erkjenne at man har dummet seg ut.

Spørsmålet mitt handlet om energipartnerskapet. Regjeringen satte ned et energipartnerskap for å komme med løsninger slik at petroleumssektoren skulle bidra med økt kraftproduksjon og finansiere det i årene framover, i bytte mot at de fortsatt kan kutte utslippene sine på sokkelen. Det energipartnerskapet har foreløpig ikke lagt noen løsninger på bordet. Regjeringen har ikke lagt noen løsninger på bordet.

Kan statsråden avkrefte eller bekrefte: Har han gitt opp energipartnerskapet? Når kommer det noen løsninger som gjør at petroleumssektoren bidrar mer i årene framover?

Statsråd Terje Aasland [11:02:42]: Jeg vil bare understreke, igjen: Det er ingen politisk risiko på vegne av regjeringen å investere i norsk fornybar energinæring. Det er veldig viktig for meg å understreke at de rammebetingelsene som er lagt nå, ligger der. De kommer til å vedvare over tid, hvis ikke Høyre bidrar til at de nå endres. Forutsigbarheten er der, og jeg tror det burde være i Høyres interesse å prøve å avmystifisere den politiske risikoen de prøver å slå billige politiske poenger på. Det investeres – og man ønsker å investere – i norsk fornybar energi. Det er viktig. At norske energiselskaper kjøper opp utenlandske aktører innen vindkraft, tror jeg er bra, ikke minst med tanke på den lokale forankringen og verdiskapingen i tilknytning til det.

Når det gjelder energipartnerskapet, vil vi fortsette den gode dialogen vi har med olje- og gassnæringen. Vi ønsker å utvikle aktiviteten på norsk sokkel, ikke avvikle den, noe jeg tror fort kunne vært tilfelle hvis Høyres tilnærming til dette forslaget hadde blitt stående, hvor de stilte krav til olje- og gasselskapene, og hvor mer marginale prosjekter hadde blitt ulønnsomme.

Presidenten [11:03:48]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Silje Hjemdal (FrP) [11:04:06]: Mitt spørsmål går til barne- og familieministeren.

I januar i fjor døde tvillingene Mina og Mille under barnevernets omsorg. Det gjorde sterkt inntrykk på mange, men er et av flere eksempler på barn som har mistet livet mens de har vært i det offentlige omsorg.

Tall fra Bufdir – Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet – viser at siden den hendelsen har ytterligere fem barn og unge dødd under barnevernets omsorg. Det betyr syv barn i Norge – alle med tilknytning til barnevernsinstitusjoner.

Jeg mener det er en skandale at barns liv går tapt mens de er under barnevernets omsorg. Det skjer samtidig som det utredes og diskuteres. For meg framstår det som om regjeringen er handlingslammet og ikke klarer å følge opp anbefalte tiltak, verken på kort eller lengre sikt, for de barna som trenger det.

Gjennom flere spørsmål, både muntlig og skriftlig, har jeg utfordret statsråden på dette. For meg framstår det veldig uklart hva som faktisk er gjort. For å nevne bare ett eksempel: Jeg stilte et skriftlig spørsmål for om lag et år siden om hvordan statsråden ville sikre at ingen flere barn dør i barnevernsinstitusjoner, og om hvordan statsråden vil følge opp Helsetilsynets anbefalinger. Da svarte statsråden at hun ville komme tilbake til Stortinget på egnet vis. Dette føler jeg at Stortinget ikke har fått en skikkelig orientering om.

Mitt spørsmål er derfor om barne- og familie-ministeren har vurdert å spørre Stortingets presidentskap om tid til å redegjøre for den alvorlige situasjonen i barnevernet og hvordan man jobber med å forhindre at barn dør under deres omsorg. Hvis ikke: Vil ministeren ta min og Fremskrittspartiets oppfordring om å gjøre nettopp dette?

Statsråd Kjersti Toppe [11:06:14]: Det er eit veldig alvorleg tema representanten tar opp, det at det dør barn som får behandling eller opphald på norske barnevernsinstitusjonar. Det har òg døydd barn i år, som ein har mista. Eg vil understreka at dette sjølv sagt er like alvorleg for meg som for andre, og ikkje minst er det tragisk for dei familiane som vert ramma. Eg vil òg seia at ein går gjennom alle desse dødsfalla. Eg har tidlegare tatt fleire initiativ til at ein når det skjer så alvorlege hendingar i barnevernet, må ha ei gransking og ein gjennomgang av kvart enkelt tilfelle. Det var òg bakgrunnen for rapporten frå Helsetilsynet, som representanten viser til – ein rapport eg sjølv har bestilt.

Vi har gjort mykje i regjering, både etter rapporten frå Helsetilsynet og etter rapporten frå barnevernsinstitusjonsutvalet, med korleis vi kan sikra at barn og unge får forsvarlege tenester, får tryggleik i institusjon og kan få eit betre liv etterpå. Vi har lagt fram ein eigen strategi. Det handlar ikkje berre om korleis vi skal samarbeida betre – mellom helse, barnevern og justis – men òg om korleis ulike sektorar må ta betre ansvar for dei behova barna ofte har. Vi har styrkt ruskompetansen i barnevernsinstitusjonar det siste året, og vi har gjort tiltak for å sikra betre risikovurderingar. Vi har auka finansieringa for å sikra betre bemanning for å kunna ta vare på

desse barna, og vi fortset arbeidet med å styra barnevernet inn på ein betre måte. Eg vil koma og gjera greie for dette dersom Stortinget ønskjer det.

Silje Hjemdal (FrP) [11:08:27]: Problemet er at vi etter hvert nå – med rapporter, utredninger, saker osv. – har mye kunnskap. Problemet er at tiden går, og disse barna trenger hjelp nå. Jeg registrerer at statsråden ikke vil svare på om hun ønsker å komme til Stortinget for å redegjøre for denne situasjonen. Jeg mener det er på høy tid. Jeg synes det er litt trist at statsråden ikke kan svare klart og tydelig på det, for det hadde disse barna fortjent, og ikke minst familiene rundt.

For å utfordre på en annen måte vil jeg derfor spørre: Er det noen strakstiltak ministeren nå vil vurdere å sette inn i påvente av de tiltakene som kommer – som tidligere sagt til TV 2, kanskje først i april neste år?

Statsråd Kjersti Toppe [11:09:22]: Som eg sa litt kort på slutten av mitt førre svar, kjem eg til Stortinget med ei utgreiing – om Stortinget og komiteen ønskjer det. Eg er vand til at det ofte er fleire parti i komiteen som er einige om at det er behov for det. I så fall stiller eg veldig, veldig gjerne opp i Stortinget og gjer greie for dette, så det kan vi snakkast om etterpå. Om komiteen ønskjer det, stiller eg opp.

Når det gjeld strakstiltak, var eg inne på det. Vi jobbar både med strakstiltak i tenestene no og med tiltak på lengre sikt. «Lengre sikt» betyr at vi allereie har hatt ute høyringsforslag. Ein del lovendringar må på plass, f.eks. at alvorlege hendingar skal meldast til Helsetilsynet. På kort sikt fortalde eg om å styrkja både ruskompetansen og bemanninga, som her og no kanskje er det aller viktigaste i institusjonane.

Silje Hjemdal (FrP) [11:10:32]: Da er vi kanskje litt uenige om framgangsmåten, men for meg – og sikkert for statsråden – er det viktigste her faktisk å prøve å hjelpe disse barna. Fordi vi har politisk dynamikk, som verden ofte ser, tenker jeg at jeg har lyst til å takke statsråden for at det virker som hun aksepterer invitasjonen til å komme og redegjøre. Hvis det er det som skal til, at flere partier må oppfordre til det sammen med meg, er jeg ganske sikker på at flere i komiteen kommer til å støtte det. Jeg synes det er bra at statsråden viser vilje til å gjøre nettopp dette, for det er et alvorlig tema, som absolutt fortjener en grundig redegjørelse idet tiden går og x antall utredninger består. Nå kreves det handling.

Statsråd Kjersti Toppe [11:11:32]: Det var jo ikkje eit nytt spørsmål, men eg kan stadfesta det representanten tar opp.

Eg vil òg seia at dei dødsfalla som skjer, vert gjennomgåtte. Eg veit ikkje årsakene eller kva som kjem

fram av svikt i dei tilfella, men eg får rapportar om ein del dødsfall på grunn av rus og overdose – òg det som skjedde med tvillingane. Ein del av kritikken går på svikt i helsetenestene. Det er òg noko vi jobbar saman om i regjering.

På mitt felt vil eg visa til at eg har sendt ut høringsforslag om å få ei tydelegare regulering av korleis vi kan sjekka om barn brukar rus og om skadeleg bruk av rus på institusjon. Det treng ei lovending, og det har eg sendt ut forslag om.

Presidenten [11:12:36]: Vi går vidare til siste hovedspørsmål.

Mari Holm Lønseth (H) [11:12:53]: Mitt spørsmål går også til barne- og familieministeren.

I dag kunne vi nok en gang lese – i VG – at regjeringen ønsker å innføre en aldersgrense for bruk av sosiale medier, på 15 år. Der sier statsråden eksplisitt at aldersgrensen er nødt til å være reell, det er ikke en rådgivende grense som er enkel å komme seg rundt, slik 13-årsgrensen i praksis fungerer i dag. Det er jeg helt enig med henne i, men nok en gang virker det som om det er litt stort sprik mellom hva regjeringen sier, og hva regjeringen faktisk gjør. Det framstår som at statsråden har lansert i dag, er for alle praktiske formål en oppjustering av den 13-årsgrensen vi i dag virker å være enige om at ikke fungerer i praksis. Det er i praksis sånn at barn ned i niårsalderen har tilgang på sosiale medier og blir eksponert for innhold som absolutt ikke er ment for barn.

I vår mente statsråden at det var fullt mulig å innføre en reell aldersverifisering for denne aldersgrensen i sosiale medier, men nå sier statsråden at man trenger enda mer tid til å utrede og se på nye løsninger. I etterkant av utspillet i dag har også Medietilsynet sagt at en økt aldersgrense i sosiale medier er lite verdt uten at man får på plass en reell aldersverifisering, som også Høyre har tatt til orde for.

Mitt spørsmål til statsråden er: All den tid regjeringen ikke har noen løsning for aldersverifisering, hvordan skal statsråden hindre at en 15-årsgrense ikke bare blir en ny 13-årsgrense?

Statsråd Kjersti Toppe [11:14:36]: Det regjeringa har gått ut med i dag, er at vi jobbar i to spor i denne saka. Det vi varslar skal skje straks, så raskt det er mogleg, er at vi aukar aldersgrensa frå 13 til 15 år for når barn sjølv kan samtykka til å nytta seg av informasjonssamfunnstenester, altså òg sosiale medium. Så varslar vi at vi skal greia vidare ut det som òg har vore ein debatt, om ei absolutt grense, ei lovfesta grense, med ei aldersverifisering for å kunna nytta seg av det. Vi er ærlege på at det er ei utfordring vi treng meir tid på, fordi det da er heilt andre omsyn som slår inn, òg korleis ei eventuell

aldersverifisering faktisk skal skje. Det skal vi greia ut vidare.

Det er eit veldig viktig signal frå regjeringa – som eg håpar får tilslutning på Stortinget – at vi hevar grensa frå 13 til 15 år. Det er slik at grensa på 13 år ikkje har fungert godt nok no, men det vi gjer i tillegg, er at vi i statsbudsjettet for neste år har 7 mill. kr vi skal bruka nettopp til å forsterka dei nasjonale råda, rettleiingane som går til foreldre, til barn og til dei som jobbar med barn. Saman med ei høgare aldersgrense, knytt til personopplysingslova, meiner eg dette er eit veldig viktig steg og eit veldig viktig signal om at barn som er langt under 15 år, ikkje bør vera på sosiale medium.

Mari Holm Lønseth (H) [11:16:35]: Vi sender jo signal til barn om at aldersgrensen i dag er 13 år, og det blir ikke lyttet til. Vi vet at det er mange barn som blir eksponert for innhold de absolutt ikke burde se. Det er mange foreldre som står i vanskelige situasjoner når det gjelder å begrense bruken av sosiale medier, og som kunne ønsket å ha tydeligere rammer og reguleringer fra oss. Det er nettopp slik statsråden også sier: Dagens regulering fungerer ikke godt nok. Vi vet at det er lett å komme seg rundt den reguleringen som allerede er i dag.

Det kan også framstå som at det er enkelt for en tiåring å komme seg inn på TikTok og Snapchat med det forslaget regjeringen nå tar til orde for, men det er vanskeligere å komme seg inn på norske mediehus, hvor man også kan lese nyheter. Statsråden snakker om at det skal være en strengere regulering, og at man sender et tydelig signal. Det er i praksis bare en videreføring av dagens regelverk. Hvilke virkemidler er det egentlig regjeringen i dag foreslår for at man skal ha en strengere regulering?

Statsråd Kjersti Toppe [11:17:41]: No veit eg ikkje akkurat korleis sitata frå media er, men den strenge reguleringa vil jo koma når det vert ei absolutt grense, ei lovfesting. Det er klart at denne endringa ikkje er så enkel å regulera. Eg trur at veldig mange foreldre i Noreg ønskjer hjelp og støtte til å kunna stå imot at barnet er på sosiale medium i tidleg alder. Med denne lovendinga vil foreldre få den støtta og hjelpa. Med dette forslaget respekterer vi òg foreldreansvaret. Om barna skal vera på sosiale medium tidlegare, kan foreldra gi samtykke, men eg trur at langt fleire foreldre vil synast det er lettare å handheva og praktisera den aldersgrensa for sine eigne barn.

Mari Holm Lønseth (H) [11:18:49]: Nå er det litt vanskelig å få tak på om man egentlig ønsker en absolutt, verifiserbar aldersgrense for bruk av sosiale medier, eller om man egentlig ønsker å videreføre dagens re-

gelverk, men med en forhøyet aldersgrense. Det framstår litt uklart for meg hva regjeringen egentlig vil. Jeg mener, i likhet med Medietilsynet, at en sånn aldersgrense er lite verdt hvis det er sånn at man ikke må verifisere seg i tillegg, særlig med de erfaringene vi allerede har i dag. Det er helt sikkert mange måter vi kan regulere denne verifiseringen av aldersgrense på, og det er mange ulike teknologiske løsninger som kan brukes. Jeg er åpen for å diskutere mange av dem. BankID er en av dem som har sagt at dette er en mulighet for dem. Jeg hører at statsråden sier at det er mange som ikke har tilgang til BankID, men realiteten er jo at staten selv stiller krav om BankID eller MinID i veldig mange av de offentlige tjenestene. Skal man søke seg plass på videregående skole, må man bruke BankID eller MinID, men det er altså ikke tilstrekkelig her. Hvorfor er det ikke sånn at man bare kan se på en mulighet for bruk av BankID, framfor å avfeie det, som statsråden ser ut til å gjøre?

Statsråd Kjersti Toppe [11:19:52]: For å repetera det eg sa i første svar: Vi gjer to ting. Vi føreslår å heva grensa frå 13 år til 15 år i personopplysingslova, og så arbeider regjeringa parallelt med sikte på ei lovfesting av aldersgrensa på 15 år for sosiale medium og å finna ei løysing på korleis dette kan handhevast. Eg synest det er mange gode grunnar til å heva grensa frå 13 år til 15 år i personopplysingslova, for personopplysingane til barn er viktige å ta vare på. Det er sterke kommersielle interesser som får tak i personopplysingane til barn. Uavhengig av om det er gjennom sosiale medium eller gjennom andre medium, meiner eg at det er viktig at vi hevar grensa for kva tid barn sjølv kan samtykkja til det, for vi veit at dette ofte vert misbrukt. Eg meiner at det vi gjer no, uansett er veldig viktig, og mange andre land har gjort det. Danmark gjorde det nyleg. Enkelte andre land har 16 års aldersgrense. Forslaget står seg, og det vil kunna vera veldig nyttig for å avgrensa bruk av sosiale medium for barn, men vi jobbar òg vidare med ei lovfesting.

Presidenten [11:20:57]: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:20:58]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:21:00]: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Roy Steffensen til finansministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 3, fra representanten Hege Bae Nyholt til utenriksministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 7, fra representanten Margret Hagerup til kunnskapsministeren, er trukket.

Spørsmål 1

Fra representanten Roy Steffensen til finansministeren:

«Selv med svak kronekurs, høye drivstoffpriser og høyere prosentvis økning av matvareprisene i Sverige enn i Norge kunne NTB 13. august 2024 rapportere om en «Kraftig økning i grensehandelen i første halvår». I Hurdalsplattformen påpeker regjeringen at de vil foreslå konkrete tiltak som reduserer grensehandelen.

Hvilke tiltak vurderes, og har regjeringen vurdert hvordan en reduksjon i avgifter ville påvirket grensehandelen?»

Presidenten [11:21:05]: Spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 2

Bård Hoksrud (FrP) [11:21:24]: «I forslaget til statsbudsjett avlyste statsråden innføringen av meldeplikt for helsepersonell når de oppdager overgrep i eldreomsorgen. Det kommer rapporter, både fra Røde Kors og Norges institusjon for menneskerettigheter, som viser at én av fire vet om uverdigg behandling i eldreomsorgen og at eldre møter uholdbare situasjoner. Likevel velger statsråden ikke å lytte til et enstemmig storting som ba regjeringen innføre meldeplikt.

Hvorfor mener statsråden at alt er fint og flott med reglene vi har i dag, når vi vet det skjer vold og overgrep som ikke blir meldt inn?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:22:00]: Takk for spørsmålet.

Jeg vil først understreke at vold, overgrep og uverdigg behandling av eldre er helt uakseptabelt. Å ha et offentlig ordskifte om denne tematikken mener jeg er utelukkende positivt, for det bidrar til økt oppmerksomhet om alvorligheten, og ikke minst minner det oss hele tiden på at det skal være trygt og godt å bli eldre i Norge. Dette er også noe vi jobber kontinuerlig med.

Jeg mener likevel at ytterligere lovregulering og ytterligere meldeplikter ikke nødvendigvis er det som skal til for å skape reell trygghet for eldre. Det finnes i dag en rekke melde-, varsle- og opplysningsplikter ved tilfeller av vold og overgrep mot eldre. Det er alt fra meldeplikter internt i tjenestene, til tilsynsmyndighetene vi har, og ikke minst politiet. Derfor mener jeg, i likhet med de faglige rådene fra Helsedirektoratet, at det ikke er de juridiske rammene dette står på, men at vi må bygge mer kompetanse om vold og overgrep i helse- og omsorgstjenesten og sørge for at de ordningene vi allerede har fått på plass, faktisk virker og faktisk tas i bruk. Det tror jeg vil føre til økt pasient- og brukersikkerhet for alle, og da selvfølgelig også for våre eldre, som vi skal ta godt vare på.

Jeg er uenig i at vi avlyser en forsterket innsats, fordi vi styrker innsatsen. I forslaget til statsbudsjett har regjeringen foreslått å styrke TryggEst-modellen, som skal hjelpe kommunene med å ivareta risikoutsatte voksne innbyggere. Det er utarbeidet en egen veileder som gir ansatte i helse- og omsorgstjenesten hjelp og råd om hvordan de kan fange opp og håndtere saker som gjelder vold mot eldre og andre risikoutsatte voksne. Dette er åpent tilgjengelig for alle kommuner. Vi jobber også fortløpende med å gjøre de meldeordningene vi har, enda bedre, for å bidra til mer læring og forbedring i tjenestene.

Jeg vil vise til regjeringens videreføring av midlene til etikkstatsingen i KS, som jobber godt og systematisk med å heve kompetansen i tjenestene for å styrke helsepersonellens, frontlinjens, evne til å stå i etisk krevende situasjoner og ha samtaler med pasienter, brukere og pårørende, f.eks. knyttet til vold og overgrep.

Representanten viser også til undersøkelsen fra Norges institusjon for menneskerettigheter, NIM, og rapporten fra Røde Kors. Jeg er kjent med disse og har merket meg anbefalingene som kommer der, både om nødvendig forskning, utvikling av verktøy for å forebygge, avdekke og beskytte mot vold og overgrep, å sikre at vi har både strategier og handlingsplaner mot vold og overgrep, og å sørge for at det er nødvendig kompetanse og kunnskap om voldsutsatte eldre hos relevant helsepersonell. Alt dette er vi i gang med å følge opp, både gjennom tiltak i opptrappingsplanen mot vold og overgrep og gjennom våre budsjettprioriteringer.

I likhet med den gode representant Hoksrud er jeg opptatt av å forhindre vold, overgrep og uverdigg behandling i eldreomsorgen. Da mener jeg vi først og fremst bør styrke de tiltakene som bidrar til at det regelverket vi allerede har, følges.

Bård Hoksrud (FrP) [11:25:03]: Forrige uke var jeg hos Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg og

NIM, som arrangerte en konferanse om vold, overgrep og Eldres rettigheter. Der hørte jeg fra en pårørende som hadde dokumentert over 80 forskjellige brudd i løpet av 30 dager på et sykehjem i denne byen. 24 av de bruddene dreide seg om feil journalføring, medisiner som ikke var gitt, feil bruk, osv. Dette var altså ikke nok til at Statsforvalteren mente at det hadde foregått ting som ikke skulle skje. Det viser at vi har store utfordringer, når det ikke får noen konsekvenser for verken virksomheten, kommunen eller dem som kanskje har gjort dette.

Mener statsråden at dette er akseptabelt, når man opplevde så mange brudd, det var feil i journaler og ikke noe helsepersonell varslet om dette?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:26:07]: Svaret på det er nei. Sånn skal vi ikke ha det i Norge. Jeg er veldig glad for at vi i stort behandler innbyggerne på en god måte, og at helsepersonell i stort gjør en veldig god jobb, men det kan aldri være en unnskyldning for de tilfellene representanten her viser til. Sånn skal vi ikke ha det, enkelt og greit, og da må vi løse det problemet.

Så er spørsmålet: Hva er mest effektivt? Er det å innføre nye meldeordninger, nye regler og nye krav nå, når vi allerede har en lang rekke med reguleringer som berører dette, eller er det mer effektivt å gå inn bak tallene, forstå dem og faktisk sette inn tiltak som kan bedre situasjonen? Vi avlyser ikke at vi skal ha en meldeplikt, men vi mener at dette er så godt ivaretatt av gjeldende lovgivning i dag at det ikke vil utgjøre en forskjell om vi får på plass flere plikter. Da må vi heller jobbe systematisk for at de pliktene vi har, blir overholdt.

Bård Hoksrud (FrP) [11:27:09]: Det er ingenting i veien for at man kan innføre og sørge for at det blir en meldeplikt, og fortsatt jobbe med de tingene statsråden er opptatt av. De er jeg helt enig i. Det er viktig å fortsette å jobbe med dette, ha bevissthet om dette i kommunene og blant dem som jobber som helsepersonell, osv. Det er kjempeviktig.

Jeg har lyst å spørre statsråden – eller jeg kan ikke spørre ham, for jeg må fortelle ham svaret fordi jeg ikke er sikker på at han vet det: Hvor mange saker og anmeldelser om overgrep mot eldre – det kan være overgrep på forskjellige måter – har blitt behandlet i norske rettsaler? Null har vunnet fram. Det tyder for meg på at det er for dårlige rettigheter, og at det er for dårlig oppfølging. At helsepersonell ikke skal ha en plikt til å si fra når de ser alvorlig overgrep, og at denne regjeringen avlyser det, på tross av at Arbeiderpartiet selv har vært med på å vedta dette i et enstemmig storting, har jeg vanskelig for å forstå. Det må statsråden svare på, for også organisasjonene som jobber for Eldres rettigheter, er veldig overrasket.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:28:18]: Jeg forstår godt den frustrasjonen, men for å ta det tilfellet representanten viser til: Vi har allerede en avvergingsplikt i straffeloven § 196, som pålegger alle en plikt til å anmelde eller på annen måte forsøke å avverge alvorlige lovbrudd som skjer. Det kan være voldtekt, det kan være grov kroppsskade, mishandling i nære relasjoner. Helsepersonell er allerede etter helsepersonelloven pålagt av eget tiltak og eget initiativ å gi informasjon til tilsynsmyndigheten om forhold som kan medføre fare for pasienters eller brukeres sikkerhet. Hvis det er slik at det skjer dødsfall eller alvorlig skade blant pasienter, brukere, innbyggere som har helsehjelp, skal det automatisk varsles til Statens helsetilsyn og følges opp der. Det er derfor jeg mener at intensjonen til dette anmodningsvedtaket er god, men når vi ser at det er godt ivarettatt i dagens regelverk og vi mest sannsynlig må ha andre tiltak, vil jeg bruke mer tid på det som faktisk har effekt, for å gjøre noe med dette problemet.

Spørsmål 3

Presidenten [11:29:23]: Dette spørsmålet, fra representanten Hege Bae Nyholt til utenriksministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Hege Bae Nyholt (R) [11:29:38]: «Israels bomber faller ikke bare over Gaza, men også over Libanon. Millioner har blitt drevet på flukt, sivile blir drept, og lidelsene er store. Samtidig er det én gruppe som glemmes: palestinerne i Libanon. Palestinerne i Libanon er nå i en helt spesiell situasjon, fordi UNRWA er så å si ikke-fungerende. De kan ikke få hjelp fra UNHCR, siden de er palestinere. Ikke kan de søke om å være kvoteflyktninger heller, fordi det gjøres gjennom UNHCR.

Hva kan regjeringen og Norge gjøre for disse flyktningene, som trenger akutt hjelp nå?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:30:12]: Takk for spørsmålet.

Krigen i Libanon påfører sivilbefolkningen enorme lidelser. Vi vet at befolkningen i sør rammes særlig hardt, men også andre deler av Libanon, spesielt Sør-Beirut, har vært utsatt for angrep. Palestinske flyktningleirer flere steder i Libanon har blitt ødelagt i israelske militære aksjoner.

Jeg deler fullt ut representanten Bae Nyholts bekymring for palestinske flyktninger i Libanon. De er en av flere sårbare grupper i landet, men jeg kan forsikre henne om at de langt fra er glemt.

FNs organisasjon for palestinske flyktninger, UNRWA, har ansvar for palestinske flyktninger i Jordan, i Li-

banon, i Syria, på Vestbredden, inkludert Øst-Jerusalem, og i Gaza. Til tross for den svært vanskelige situasjonen leverer UNRWA fremdeles nødhjelp og helsetjenester også til palestinske flyktninger i Libanon. I mange av leirene hjelper organisasjonen også syriske og libanesiske fordrevne. UNRWA tar seg også av flere tusen palestinere som har flyktet fra Libanon til Syria. Men UNRWAs økonomi er svært presset, og det vanskeliggjør organisasjonens arbeid med å nå ut i alle landene, også i Libanon.

Norge har de siste månedene økt støtten til UNRWA i Palestina med 200 mill. kr. Det kommer i tillegg til 275 mill. kr som ble utbetalt tidligere i år, og som skal gå til deres regionale innsats. Vi har i tillegg tildelt UNRWA 7 mill. kr av de 80 mill. kr i tilleggsstøtte som ble annonsert av statsministeren den 2. oktober. Disse pengene var de første UNRWA mottok til sin Libanon-appell etter at Israels angrep mot Libanon ble trappet opp i midten av september.

Nå er det viktig at alle støtter opp om UNRWAs mandat. Det understrekes av flere av FNs medlemsland, hele FN-familien, inkludert generalsekretæren selv, samt FNs høykommissær for flyktninger, UNHCR. Det er også norsk politikk, noe som innebærer at det ikke er aktuelt å ta til orde for å endre mandatet til verken UNRWA eller høykommissæren for flyktninger.

Selv om UNRWA spiller en helt avgjørende rolle for å ivareta palestinske flyktnings rettigheter, mottar palestinske flyktninger også hjelp fra en rekke andre humanitære organisasjoner når de er blitt fordrevet fra sine hjem. Norge har gitt ekstrastøtte i denne krisen til Flyktninghjelpen, Norges Røde Kors, NORWAC og Kirkens Nødhjelp, for å nevne noen eksempler. Alle disse bistår så godt de kan der det er størst behov, uavhengig av nasjonalitet. Palestinere mottar nødhjelp på lik linje med øvrige fordrevne.

Det er riktig som representanten sier, at verken UNRWA eller UNHCR har mandat til å gjenbosette palestinske flyktninger, og at palestinere derav ikke fremmes i forslaget fra UNHCR til uttak av kvoteflyktninger for gjenbosetting til Norge. I henhold til utlendingsloven har UNHCR prioritet til å fremme saker for overføringsflyktninger. Det er ikke til hinder for at palestinere med beskyttelsesbehov vil vurderes på lik linje med andre asylsøkere når de kommer til Norge.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Hege Bae Nyholt (R) [11:33:18]: De palestinske flyktningene i Libanon er de glemte flyktningene. PRIO-forsker Jørgen Jensehaugen sa i et radiointervju for noen måneder siden, da UNRWA så ut til å kunne risikere å gå konkurs, at det er nettopp de som vil rammes hardt i det han kalte et lidelsens hierarki, hvor pa-

lestinerne i Gaza rammes først, så de palestinske flyktningene i Libanon.

De som har hatt muligheten, har flyktet fra leirene. De har reist til familiemedlemmer og bor i små hus – trangere enn noen gang – mens andre krysser grensen til Syria. De som er igjen i leirene, prøver så godt de kan å organisere alt fra medisintilbud og matutlevering til aktivitetsopplegg for barn.

Bekymrer det regjeringen at disse flyktningene langt på vei er overlatt til seg selv? Hva vil regjeringen gjøre for dem?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:34:08]: Ja, jeg deler fullt ut den bekymringen – det tror jeg vi alle gjør. Det er umenneskelige forhold og store lidelser i det som skjer. La oss huske på at det viktigste vi kan bidra til, er å forsøke å få slutt på krigen og kamphandlingene, uansett hvor vanskelig og nærmest umulig det til tider virker. Derfor vil jeg understreke at Norge har vært en veldig tydelig stemme internasjonalt og lenge har jobbet sammen med andre land for å få i stand en våpenhvile.

Fra norske myndigheters side har vi også vært klokkeklare i vår støtte til UNRWA helt siden angrepet på Israel i oktober i fjor. Vi var et av få land som ikke valgte å fryse støtten. Det ble fremmet en rekke anklager fra Israel mot enkeltpersoner i organisasjonen. Det tok vi avstand fra. Vi mener at Israel motarbeider denne viktige organisasjonen og legger hindringer i veien for at de skal kunne gjennomføre sitt arbeid. Derfor er det ekstremt viktig at vi gir politisk støtte til UNRWA sammen med økonomiske bidrag, for at de skal kunne bistå palestinerne i hele regionen.

Hege Bae Nyholt (R) [11:35:14]: De palestinske flyktningene i Libanon, Syria, Jordan, Chile, Egypt, Norge og over hele verden har alle en rett til å vende tilbake til Palestina. Jeg har selv bodd i den sørligste palestinske flyktningleiren i Libanon, Rashidiyeh, hvor man ser til Palestina på en klar dag. Leiren er liten, bare 1 km², men huser 25 000–30 000 flyktninger. Stadig nye generasjoner flyktninger fødes på den lille stripen mellom Middelhavet og piggtråd. De bærer alle på en drøm om, men også en rett til å vende tilbake til det landet deres forfedre ble fordrevet fra.

Hva gjør regjeringen nå for å legge press på Israel for å få dem til å følge FN-resolusjon 194, som erklærer at palestinske flyktninger har rett til å vende hjem og/eller motta kompensasjon for tapt eller ødelagt eiendom?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:36:01]: Vi må gjøre flere ting. Vi må gjøre alt vi kan for å bidra til at denne umenneskelige krigen tar slutt. Vi må gjøre alt vi kan for å bidra til en våpenhvile. Vi har alltid vært og vil også være en sterk forsvarer og tilhenger av en fredelig

tostatsløsning, og vi jobber internasjonalt for å få til det. Vi anerkjenner de rettighetene mennesker på begge sider i denne konflikten har. Vi bistår både politisk, humanitært, sivilt og på andre måter, både gjennom den nødhjelpen som gis, gjennom de pengene som gis til organisasjoner, og gjennom vår urokkelige støtte til UNRWA, økonomisk, politisk og på andre måter, for å forsøke å gjøre situasjonen best mulig under så vanskelige omstendigheter som det man har nå. Vi får håpe at dette etter hvert kan komme inn i et spor hvor man kan diskutere fredsforhandlinger. Da vil vi jobbe aktivt for en varig tostatsløsning i Midtøsten.

Spørsmål 4

Frank Edvard Sve (FrP) [11:37:17]: «I det framlagde statsbudsjettet fra regjeringa er det uttalt at regjeringa har som «mål» å starte opp rv. 15 Strynefjellet med arm til Geiranger i fyrste seksårsperiode. I Stortinget sitt vedtak ved behandlinga av Nasjonal transportplan i juni måned står det ettertrykkeleg: «Stortinget ber regjeringa framskynde rv. 15 Strynefjellet, inkludert arm til Geiranger i Nasjonal transportplan 2025–2036, og sikre oppstart i første seksårsperiode.» Stortingsvedtak er faktisk ikkje «retteleiane».

Vil statsråden følgje opp Stortinget sitt vedtak?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:37:56]: La meg først si at rv. 15 Strynefjellet er et svært viktig prosjekt som har prioritet i Nasjonal transportplan.

Stortingets behandling av Nasjonal transportplan munnet ut i flere vedtak, bl.a. om å ta inn og framskynde flere store investeringsprosjekter. Stortinget vedtok derimot ikke et forslag til omprioritering eller en høyere økonomisk ramme.

Regjeringen fikk i oppdrag å komme tilbake med en sak om hvordan Stortingets vedtak kan innpasses i planen. Det har vi nå gjort.

Samferdselsdepartementet legger opp til å innpasse prosjektene Stortinget har fattet vedtak om, innenfor en uendret økonomisk planramme for Nasjonal transportplan 2025–2036. Departementet viderefører også den overordnede fordelingen mellom transportformer og utgiftskategorier, slik det framgår i planen.

Satsingen på drift, vedlikehold og mindre investeringstiltak som er lagt til grunn i Nasjonal transportplan, vil følges opp i tråd med planens hovedstrategi om å ta vare på det vi har, utbedre der vi kan, og bygge nytt når vi må. Denne prioriteringen har en sterk faglig anbefaling fra våre transportvirksomheter, og vi opplever også at den fikk bred støtte under Stortingets behandling av meldingen.

Innenfor Statens vegvesens prosjektportefølje vil noen prosjekter ha særskilt prioritet. Rv. 15 Strynefjellet er tatt inn i denne gruppen av prosjekter i tråd med Stortingets vedtak. For de øvrige prosjektene gjelder føringen i Nasjonal transportplan 2025–2036 om at dersom prosjektet ikke endres gjennom optimalisering eller annen ny informasjon, skal disse gjennomføres først.

Systemet for porteføljestyring gir fleksibilitet i den videre oppfølgingen. Gjennomføringen av porteføljen avhenger av ressursbruk i det enkelte budsjettår. Porteføljen vil kunne gjennomføres raskere dersom Stortinget øker bevilgningene i de årlige budsjettene. Regjeringen har som mål å starte disse prosjektene i første seksårsperiode, men hvor raskt prosjektene i porteføljen kan startes opp, vil avhenge av de årlige budsjettene framover.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:40:12]: Vi ser no at pengesløseriet knytt til planlegging av Møreaksen i Møre og Romsdal fortset – eit prosjekt som ikkje ligg inne i NTP. Vi har også erfaring med at Statens vegvesen Region Midt ikkje vil prioritere rv. 15 Strynefjellet eller E136 Romsdalen, men har brukt alle pengane på Møreaksen, og dei fortset med det no. Statsråden godkjenner på ein måte at dei gjer det.

Vi har altså ein ganske svekt tillit til Statens vegvesen Region Midt, og når vi høyrer at utbyggingsdirektøren heller ikkje er veldig tydeleg på å prioritere dette tydeleg og fort, er spørsmålet til statsråden: Har statsråden tenkt å instruere Statens vegvesen Region Midt til no faktisk å prioritere planleggingsmidlar til rv. 15 Strynefjellet med arm til Geiranger?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:41:01]: Nå har vi lagt fram et statsbudsjett hvor vi utkvitterer disse anmodningsvedtakene, og det skal Stortinget ta stilling til. Så er statsbudsjettets dynamikk slik at når det er vedtatt, sender vi tildelingsbrev.

Representanten Sve vet også at Statens vegvesen skal komme med en såkalt porteføljeprioritering, hvor de skal melde tilbake på de prosjektene som har prioritet og er finansiert i Nasjonal transportplan. Det blir spennende å se hvordan de ulike prosjektene da vurderes fra fagetatens side.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:41:32]: Det vert veldig spennande å følgje med på. Møre og Romsdal er altså omtrent blotta for prosjekt frå regjeringa. Vi har no lagt inn rv. 15 Strynefjellet med arm til Geiranger. Det er openbert berre noko småtteri med tanke på planlegginga, det er nokre tunnelpåhogg som skal planleggjast, så her kan ein kome i gang ganske raskt. Det er store forventingar i heile Møre og Romsdal, Innlandet og Vestlandet – dette prosjektet ligg i tre fylke – om at pro-

sjektet faktisk kjem i gang. Det er svært viktig for næringslivet å få dette prosjektet opp og fram. Det var bl.a. ein aksjon for nokre år sidan med kortesje med vogntog frå Stryn til Strynefjellet, som viste viktigheita til prosjektet.

Det enkle spørsmålet mitt til statsråden er: Vil statsråden sørge for å få gjeve oppstartsløyvinga til dette prosjektet i revidert budsjett 2025? Her er det altså berre å tute på. Det er ingen problem å gjennomføre, og det er berre noko småtteri av planlegging som skal til. Ønskjer statsråden å gjere det?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:42:33]: Ja, jeg har selv fått lov til å kjøre inn i noen av tunnelene og sett på utfordringene som er der. Jeg har vært med en lastebil opp der. Jeg er veldig godt kjent med Strynefjellets betydning for både folk og næringsliv, særlig næringsliv. Det er derfor vi har prioritert prosjektet. Denne regjeringen har, i likhet med tidligere rød-grønne regjeringer, valgt å prioritere dette prosjektet og ha det inne i nasjonale transportplaner. Det er jeg stolt av, og vi skal selvfølgelig også gjennomføre prosjektet. Det er ingen annen grunn til at vi har lagt det inn i Statens vegvesens prosjektportefølje. Det gjenstår noe planlegging, og vi må sørge for at det blir planmidler til prosjektet.

For øvrig synes jeg det er litt merkelig at en representant som har brukt store deler av sin tid sammen med meg til å motarbeide et stort samfunnsprosjekt i sin egen region, står her og sier at det kommer få prosjekter til Møre og Romsdal.

Spørsmål 5

Terje Halleland (FrP) [11:43:36]: «Nylig fikk Equinor klarsignal til å gå videre med elektrifisering av oljefeltene Balder og Grane med kraft fra Haugalandet. I 10 år har regionen arbeidet for økt krafttilgang, da det er et stort behov for mer kraft etter elektrifiseringen av oljefeltet Johan Sverdrup. På tross av store protester bygges det nytt kraftnett mellom Blåfalli og Gismarvik. Om elektrifiseringen gjennomføres, vil regionen på ny få kraftig redusert sin tilgang på kraft.

Er det slik at det eneste regionen skal sitte igjen med, er nedbygd natur og økt strømpris?»

Statsråd Terje Aasland [11:44:15]: Jeg er glad for å se at det er mange planer om elektrifisering og ny grønn industri på Vestlandet og i Rogaland. Både nettselskapene og energimyndighetene opplever nå stor pågang fra ulike aktører som ønsker tilknytning til strømmettet.

Kraftledningen Blåfalli–Gismarvik er en forutsetning for økt kraftbruk på Haugalandet og deler av Sunnhordland. Området har vært et underskuddsområde,

med mye industri og lite kraftproduksjon. En ny ledning skaper muligheter for området og gir grunnlag for grønn omstilling av eksisterende industriarbeidsplasser og etablering av ny industrivirksomhet.

Konsesjonen til kraftledningen Blåfalli–Gismarvik var sterkt ønsket i regionen. Ordførerne i Tysvær, Hauge-sund, Bømlo, Karmøy, Sveio, Utsira, Vindafjord og Fitjar kommune skrev brev til departementet i august 2022 og understreket at det hastet å få behandlet og realisert ledningen.

Mange ser nå på muligheter for å omstille og skape ny industri på Haugalandet. Blåfalli–Gismarvik er et eksempel på et nettprosjekt som ble planlagt i forkant av behovet, noe som kan være viktig for at nettkapasiteten skal være på plass når forbruket kommer. Vi ga Statnett konsesjon til å bygge, men med et vilkår om at en eller flere kunder må være bekreftet og klare til å ta en del av regningen i form av anleggsbidrag. Rettighetshaverne på feltene Grane og Balder og gassbehandlingsanlegget på Kårstø har reservert kapasitet i kraftnettet og inngått avtale med Statnett om anleggsbidrag.

Den nye 420 kV-ledningen vil bidra med om lag 500 MW, som er mer enn forbruket som reserverer kapasitet i området. Med andre ord vil ledningen gi kapasitet og mulighet for økt forbruk i området utover prosjektene i petroleumsvirksomheten. Den nye ledningen mellom Blåfalli og Gismarvik vil også legge til rette for ytterligere havvind fra Sørvest F utover de første 1 500 MW.

Jeg er opptatt av at vi skal ha et godt utbygd strømmnett, og at rikelig tilgang på fornybar kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri og bidra til verdiskaping og sysselsetting i hele landet. Jeg mener også at denne ledningen vil gjøre det på en god måte. Tilgang på kraft er en av de viktigste innsatsfaktorene som trengs, også for å lykkes med den grønne omstillingen.

Terje Halleland (FrP) [11:46:30]: Her er jeg fullstendig enig med statsråden. Selvfølgelig trenger vi ny kraftledning inn for å få tilgang til ny kraft. Tanken var selvfølgelig at vi da skulle skape ny industri.

Bakgrunnen og behovet ligger i at vi elektrifiserte Johan Sverdrup. Så har vi jobbet i ti år, og den listen med ordførere som ba om denne linjen, kunne jeg skrevet under på selv. Jeg har selv vært med på å slåss for å få denne linjen realisert.

Bakgrunnen er også anleggsbidrag for å elektrifisere Kårstø. Da er det veldig lite igjen av den nye kapasiteten linjen gir oss. Samtidig gir nå departementet ny utbygging til Balder og Grane. Dermed er hele kapasiteten vekk. Tror statsråden at han får med seg lokale til et engasjement for å få opp både nettetablering og kraftproduksjon?

Statsråd Terje Aasland [11:47:37]: I hvert fall når jeg tenker på mitt eget fylke, er jeg veldig glad for at det er stor etterspørsel etter tilgang på nettet. Det betyr at det er vilje til å investere, vilje til å videreutvikle industri og næringsliv. Det har skjedd veldig mye positivt i Rogaland selv om ikke Blåfalli–Gismarvik har blitt bygd. En fikk på plass elektrifisering av Johan Sverdrup, som var et viktig vedtak. En fikk utløst investeringene på Hydro Karmøy, noe som er veldig viktig for denne regionen, og som berører det samme nettet.

Så ser en nå at det er stor etterspørselsvekst i Rogaland, i Fagnes område. Datasenter skal ha 240 MW, batteri 225 MW, hydrogen 191 MW og annen industri 191 MW. Det betyr at det samlet, utenom olje og gass, er 847 MW, som er tallene i kraftløftet, eller som er meldt inn til Fagne. Olje- og gasssektoren og den reserverte kapasiteten utgjør 300 MW, så det er ikke olje- og gasssektoren alene som ødelegger mulighetene.

Terje Halleland (FrP) [11:48:44]: Ja, det er veldig stor etterspørsel etter ny kraft i vår region, for vi har en industri som ønsker å satse og bygge ut, men det er feil, det statsråden sier, når han mener at det ikke er petroleumsnæringen alene som ber om kraft. Petroleumsnæringen alene tar tilgjengelig kraft. Nå kommer det altså en ny kapasitetsøkning på 500 MW med den nye linjen Blåfalli–Gismarvik, der stort sett alt går til Kårstø og til Balder og Grane. Alle de prosjektene statsråden nevner, er det ikke kapasitet igjen til. Det er derfor vi har denne bekymringen om at vi nå må gå inn og prioritere og se på hvem som skal få tilgang på kraft.

Statsråden vet like godt som meg at vi har en kjempeutfordring med både mangel på nett og mangel på kraft. Hvis vi da skal få de lokale til å være med og ta det taket med å etablere ny kraft og nye linjer, tror statsråden at den politikken regjeringen her fører, vil føre til større aksept hos kommunene?

Statsråd Terje Aasland [11:49:50]: Jeg jobber hver eneste dag for at vi skal få et nett som er robust nok til å knytte til de virksomhetene som vil investere i Norge, og det har vi fått gjort veldig mye på i løpet av kort tid. Dette med nettutbygging har dessverre vært et politisk forsømt område. Ikke minst den gangen da Fremskrittspartiet hadde ansvaret for Olje- og energidepartementet, var aktiviteten dessverre feil innrettet, og den var for liten.

Når vi ser på de kapasitets- og reservasjonsfore-spørslene som ligger i Rogaland, er det mer kapasitet enn til olje- og gassindustrien her. Jeg går likevel ut fra at også Rogaland er opptatt av at vi skal kunne ha trygge rammer for olje- og gassvirksomheten vår og legge et godt grunnlag for at den kan videreutvikle seg – at dette er viktige arbeidsplasser både på Haugalandet og i Roga-

land som sådan, og at en er opptatt av å videreutvikle det ved at en kan kutte utslipp og få rammebetingelser som gjør at en klarer klimautfordringene på en god måte. Så må vi sammen, tror jeg, vise enda større vilje til å få bygd ut enda mer nett i tiden framover, hvis etterspørselsbehovet slik det nå framstår, fortsatt er der.

Spørsmål 6

Kari-Anne Jønnes (H) [11:51:14]: «I 2023 ble det født 3 577 barn i desember. Med dagens regler får de ikke barnehageplass før i august 2025, når de er ett år og åtte måneder. Det er lang tid for barna, og foreldrene risikerer åtte måneder med ulønnet permisjon. Barn født i desember havner utenfor det sosiale fellesskapet og foreldrene utenfor arbeidslivet. Det rammer spesielt kvinner, da nesten fem ganger så mange kvinner som menn tar ulønnet permisjon.

Hvorfor mener regjeringen det er god familie- og samfunnspolitikk å holde barna utenfor barnehagen og foreldrene utenfor arbeidslivet?»

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:51:56]: Jeg tror ingen politikere ønsker at når på året et barn er født, skal ha stor betydning for når man får barnehageplass. Jeg har selv stått i den situasjonen og vet hvor krevende det kan være.

Som politikere er det vårt ansvar å prioritere, og det viktigste må komme først. Når barnehagene våre nå står i store bemanningsutfordringer, vi vet at sykefraværet er høyt, presset på ansatte er stort, og tilbakemeldingen fra sektoren er at det er krevende å rekruttere ansatte både til faste stillinger og til vikariat, kan ikke vårt svar være å late som om alt er bra og sende enda flere av de aller yngste ungene inn i barnehagen.

Skal det opprettes opp mot 3 100 nye plasser, må det også finnes ansatte som kan ta vare på ungene. Det viktigste er å sørge for at vi har kompetente og nok folk til å ta vare på ungene i barnehagene. Beregningene Kunnskapsdepartementet har gjort, viser at utvidet rett til plass for barn født i desember vil koste om lag 936 mill. kr – ikke 600 mill. kr, som representantens parti Høyre tidligere har hevdet.

Jeg merker meg at heller ikke Høyre prioriterer barnehageplass for desemberbarn. I Høyres alternative budsjett for 2024 er det satt av 200 mill. kr til formålet, altså langt mindre enn det faktisk koster å gi desemberungene rett til plass. Det innebærer at ingen vil få plass, for som representanten er kjent med, må nye krav til kommunene finansieres ved innføring.

I forslaget til statsbudsjett for 2025 foreslår regjeringen å styrke kommunenes frie inntekter med

250 mill. kr, begrunnet med bemanningssituasjonen i barnehagene.

Regjeringen er opptatt av at alle unger skal ha tilgang til et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet. I en tid med økende priser mener jeg det har vært riktig å prioritere universelle velferdsordninger, som rimeligere barnehage til alle. I statsbudsjettet for 2025 har vi foreslått å videreføre maksprisen på 2 000 kr per måned og en makspris på 1 500 kr i kommuner i sentralitetssone 5 og 6.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:54:14]: Politikere oppfordrer jo folk til å få unger, og da må vi legge til rette for at den logistikken går opp. Da er det rart at regjeringen tviholder på å holde desemberbarna utenfor det sosiale fellesskapet i barnehagen. Det er mangel på kompetanse i hele landet, så derfor er det behov for at nybakte småbarnsforeldre kommer seg ut igjen i jobb, og da helst før ungen er ett år og åtte måneder gammel. De fleste familier har jo en buffer, men ikke på 250 000 kr, som er det man taper hvis man med snittlønn i Norge må ta ut åtte måneder ulønnet permisjon. Det er mye penger for en vanlig familie.

Det er helt riktig at vi i vårt budsjett har halvårsvirkning, men vi har altså en plan om å gi desemberbarna plass. Hvorfor prioriterer regjeringen å holde desemberbarna utenfor barnehagefellesskapet?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:55:19]: Først vil jeg kommentere at 200 mill. kr til formålet er langt mindre enn halvårsvirkningen av hva det faktisk koster å gi desemberbarn rett til barnehageplass.

Jeg er helt enig med representanten i at vi oppfordrer folk til å få flere barn. Regjeringen er opptatt av å ta grep som letter hverdagen for barnefamiliene. Derfor innførte vi fra høsten av, som jeg var inne på, historisk lav barnehagepris. Vi øker barnetrygden for barn over seks år og gjør barnehagen gratis fra det tredje barnet om man har flere barn i barnehagen. Regjeringen har også forlenget permisjonsordningen til 61 uker for dem som velger 80 pst. foreldreutbetaling, og har likestilt den samlede utbetalingen til disse med utbetalingen til foreldre som velger 100 pst. i 49 uker. Foreldre har også rett på kontantstøtte til barnet er 19 måneder, noe som harmonerer med retten til barnehage, som gjelder seinest fra og med barnet er 20 måneder.

Det er også viktig at kommunene oppfyller rettighetsbestemmelsene i barnehageloven. Vi vet at mange står fritt, og de bruker denne rettigheten til å organisere barnehageopptaket selv. Mange velger å ha flere opptak.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:56:24]: Martine Austenå gikk ut i Nordstrands Blad fordi datteren hennes er født i desember. Først åtte måneder etter endt permisjon

ville datteren ha rett til plass i barnehagen, nesten to år gammel. Austenå fortalte at tanken om at de ville mangle barnehageplass etter endt foreldrepermisjon, ikke hadde streift dem engang. Hun sier:

«Det er ikke sånn at alle kan planlegge fødselen. Hvorfor er desemberbarna de eneste i sitt kull som ikke har rett på barnehageplass det året de fyller ett år?»

Det er et godt spørsmål.

Martine Austenå er ikke alene. Den 2. desember 2022 kom Noel til verden. Mamma Annichen Larsen kunne ikke vært lykkeligere, men lite visste hun om at barnehageplass skulle bli en utfordring. Noel fikk ikke barnehageplass fordi han var født 46 timer for seint. Jeg kunne ramset opp mange eksempler på hvor skeivt dette slår ut.

Mener kunnskapsministeren virkelig at det er viktigere å prioritere billigere barnehageplass til alle istedenfor å gi familier som Martine Austenås og Annichen Larsens barnehageplass fra den måneden barnet deres er ett år?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:57:34]: Jeg må si jeg har stor sympati og forståelse for den situasjonen mange foreldre er i når de har barn som er født i desember. Jeg har som sagt vært der selv. Jeg vet også om den store utfordringen barnehagesektoren står i, med høyt sykefravær og utfordringer med å få tak i nok kompetente ansatte og nok ansatte og vikarer generelt.

Det er mange kommuner som klarer å løse dette på en god måte. Om lag 1 900 desemberbarn får barnehageplass, viser tall fra Utdanningsdirektoratet fra 2023. Mange kommuner er fleksible og klarer å få dette til, men vi vet at hvis det skulle være en rettighet for alle, vil le kostnadene blitt ekstremt store.

Det er også verdt å merke seg at representantens parti hadde muligheten til å innføre rettigheter for desemberunger sist gang dette var oppe til behandling, som var i 2017. Det gikk også flere år etter dette uten at man gjorde noe med desemberbarna, da Erna Solberg styrte.

Spørsmål 7

Frå representanten Margret Hagerup til kunnskapsministeren:

«Hvilken effekt mener statsråden regjeringens grunnskoletillegg gir?»

Presidenten [11:58:31]: Spørsmål 7 er trekt. Dermed er debatten i sak nr. 2 avslutta.

Sak nr. 3 [11:58:35]

Referat

Presidenten [11:58:36]: Det ligg ikkje føre noko referat. Dermed er kartet for i dag ferdig handsama. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 11.59.
